

Stev. 19

Leto V.

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Koč

Novo mesto

KNJIŽNICA

OD TEDNA DO TEDNA

Padeo Dien Bien Fuja je pospešil razpravo o Indokini. Pred tem so se v Zenevi kot macek okrog vrela kosa lovil, kako bi se lotili tega kočljivega vprašanja. Iz zagate so jih rešile Ho Si Minhove čete, ki so po sriditih bojih zajele francosko trdnjavo v Indokini, do nedavna neznanu naselje, zdaj pa naenkrat izrednega mednarodnega pomena. Glasovi, ki so se dvignili ob zavzetju Dien Bien Fuja, so govorili različne stvari. Eni so tožili, da je zdaj odprta pot »komunistični agresiji« v Aziji, drugi so kritizirali francosko politiko, tretji so valili krivdo na zavzete Francije, ki da niso nudili dovolj pomoči... Tožbe niso nikomur koristile in zato so pogledali delegati v Zenevi stvarnosti v oči.

Do neke mere je prišel padeo Dien Bien Fuja prav udeležencem konferenc, saj že niso vedeli prav, kako bi nadaljevali razpravo o Koreji. Kakor da nima nihče več kaj pripomniti, je zastala beseda in tedaj je s padeom vietnamske trdnjave prišel na vrsto drugi del ženevske konferenc: Indokina. Pa tudi tu so v prvem valu razburjenja povedali prizadeti svoja stališča in spet niso mogli dalje. Nič drugega jim ni preostalo, kot da se spet zatečejo h Koreji. Tako se nadaljuje ta začarani krog, ki se najbrž zlepa ne bo odvil v kako jasno in ravno črto.

Če ti dve vprašanji vsako zase pogledamo, kako globoko so jima segli v Zenevi, ne bomo odkrili nič preveč bistvenega odvega, kar ne bi v tej ali drugi obliki že stali. Toda ženevska konferenca ima poleg uradnega dela, še tudi — in to precej važnejše — zaupne neuradne razgovore, ki jih v obliki slučajnih kontaktov, strogo oficijalnih sprejemov ali kakor koli drugače aranžirajo posamezne delegacije. Od vsega tega pa bore malo prode v javnost, ki si sicer ne omeja kdovekaj od celotne konferencice, pa bi le rada imela čistejša računa, ker gre navsezadnje le za splošno korist ali pogubo.

Nekaj je vendarle mogoče ugotoviti. Stari vzroci nedavnih mednarodnih konferenc so le prišli ob voljavo. Zdal ni več toliko nepopustljivih stališč in trmastih vztrajanj, počasni zmaguje nekoliko večja razsodnost in v popustljivosti se manj ostro krešejo združena približujoča se predlogi. Zato pa — ko za oficijalno zeleno mizo ne gre več dalje — se najdejo posredniki in milimeter za milimetrom iščejo stične točke, kjer bi se uradni razgovori mogli uspešneje nadaljevati.

Tako je mogoče že zaznati rahla popuščanja v nasprotju s stališči dveh predlogov o izvedbi volitev v Koreji. Tako daleč sicer še nismo, da bi upali, da bo korejsko vprašanje skoraj prišlo z dnevnega reda. Mogoče si niti nebojje preveč beliti s tem glav, kajti Koreja je brez dvoma v senci indokitajske razprave, imajo jo skoraj za rezervno ali celo odlih, ko se jim Indokina preveč zatakne. Glede te druge točke smo zvedeli za stališče Francije in Ho Si Minha, ki sta glavna partnerja, vsak seveda s svojimi pomagali in prišepetavci. Toda kako bi prišli do sklenitve premirja v Indokini, imata nasprotni strani že zelo različne poglede. Kdo bo koga prisilil v večje concessions — to je zdaj že zelo velika vprašanje. Spomniti pa se je treba, da zahodne veslice nikakor ne morejo priti do enotnega stališča, kar lahko govori kvečjemu v prid Ho Si Minhu, Pekingu in Moskvi. Amerika z Dullesom terja največ, Anglija se zavzema za previdnejšo politiko, Francije pa dovolj tarje notranje težave zaradi težkih gospodarskih posledic, ki so jih prizadela izdatki v svezti z vojno v Indokini. Načrt vzhodnega bloka je v tem primeru zelo podoben vsem dozdanim predlogom, ki so jih zastopali glede Nemčije in Koreje, toda nikjer ga niso hoteli popolnoma odkloniti — ne v Parizu ne v Washingtonu. To nam odpira upanje, da bo nadaljnja razprava v Zenevi — čeprav počasni — vseeno sblžila obe strani in prepeljala nadaljnje širjenje vojne nevarnosti na Vzhodu.

VREME

od 14. do 21. maja: Postopna izboljšanje vremena tu in tam še krajevne plöhe.

Vse sile za uresničitev okrajnih družbenih načrtov

Družbene načrte in okrajne proračune je treba razložiti vsem delovnim ljudem — odgovorna naloga množičnih organizacij, mimo katere ne smemo iti — O uporabi sredstev za komunalna dela naj odločajo vsi volilci

V zadnjih številkah Dolenjskega lista smo objavili posamezne postavke letošnjih družbenih načrtov in proračunov okrajev Črnomelj, Novo mesto in Kočevje. Dokaj suhoparne številke o vrednosti družbenega proizvoda v posameznih okrajih (v okraju Črnomelj 949.559.000 din, v okraju Novo mesto 2.654.716.000 dinarjev in v okraju Kočevje 2 milijardi 189.000.000 din) prikazujejo vrednost celotne okrajne proizvodnje v l. 1954. Izračunana je na temelju predvidene količine dobrin, ki jih bodo v tem letu ustvarili s svojim delom delovni ljudje v vsakem okraju, upoštevajoč pri tem trenutne cene in morebitne spremembe med letom. Sprejeti družbeni načrti predvidevajo tudi porast vrednosti družbenega produkta v okraju Novo mesto napram letu 1953 za 5 odstotkov, v okraju Črnomelj za 8 odstotkov in v okraju Kočevje za 14 odstotkov. Družbeni načrti kažejo nadalje, da bo narodni dohodek na posameznega prebivalca znašal letos v okraju Črnomelj 33.608 din, v okraju Novo mesto 34.924 din in v okraju Kočevje 69.985 dinarjev.

Sprejeti družbeni načrti, ki so sicer izračunani na kar najbolj resnični osnovi, pa so vendar še vedno le na papirju. Sprejete številke je treba uresničiti. To pa je odgovorna naloga vseh delovnih ljudi v okraju. Od ustvaritve v družbenih načrtih predvidene dobrin je v celoti odvisna življenjska raven vsakega prebivalca v okraju. Zato mo-

ra biti družbeni načrt hkrati delovni načrt vseh proizvajalcev v okraju. Prizadevati si moramo, da ne dosegemo le predvidene količine dobrin, temveč da jih ustvarimo še več. Le z visoko in kar najboljše proizvodnjo in industrijski, obrti in kmetijstvu bomo dosegli boljše življenjske pogoje in blaginjo delovnih ljudi.

O sprejetih družbenih načrtih in proračunih okrajev in občin razpravljajo sedaj zbori volivcev. Marsikje prihaja pri obravnavanju proračuna do izraza mnenje, češ premalo je predvidenega denarja za to in ono, nikjer pa dosega še nihče ni izjavil, da bo v družbenem načrtu predvideno proizvodnjo presegel in s tem dal družbi in sebi več sredstev za kritje takih ali drugačnih skupnih potreb. Volivci, ki razpravljajo o premajhnih zneskih za komunalna dela in druge nujne potrebe, bi morali vedeti, da ta sredstva lahko povečavamo samo z višjo proizvodnjo v vseh panogah ali pa s povišanimi davjatvami. To je neizprosni ekonomski zakon, mimo katerega ne more nihče.

Potrebno je, da sedaj, ko pretresamo posamezne postavke družbenega načrta in proračuna, hkrati pošleemo vse lokalne vires, s katerimi bi lahko ta skupna sredstva povečali. Prav tako pa moramo zagotoviti, da se bo z razpoložljivimi sredstvi čimveč ustvarilo.

Navzlic temu, da so potrebna še vedno velika večja kot imamo sredstev, pa so dana

denarna sredstva letos vendar nekoliko večja kot prejšnja leta. Predvsem velja to za občinske proračune. Občine postajajo iz leta v leto samostojnejše samoupravne enote tudi v finančnem oziru. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je med prvimi v republikanski sprejel odlok o udeležbi občinskih ljudskih odborov pri ustvarjanem dobitku podjetij. S sredstvi za komunalna dela v celoti razpolagajo občinski ljudski odbori. Prav tako razpolagajo z določenim delom godne takse. Soudeleženi so na dopolnilni dohodni in kmetijskih gospodarstev in dohodni samostojnih poklicev in višini od 5 do 100%. Tudi v okraju Črnomelj so občine soudeležene pri podobni dohodnini od 20 do 50%, medtem ko pripadajo davki na dediščine in darila, dohodki občinskih uradov in ustanov, presežki dohodkov v lanskem letu in razni drugi dohodki v celoti v obeh okrajih občinam.

O postavkah družbenega načrta in proračunov naj bi razpravljale tudi množične organizacije, zlasti SZDL. Od njih je v veliki meri odvisno, kako bodo delovni ljudje seznanjeni in kako bodo razumeli naloge družbenega načrta. Le če bodo vsi seznanjeni z vsebino in pomenom družbenega načrta ter če bodo vsi sodelovali in soudeleženi o porabi skupnih sredstev, lahko pričakujemo, da bodo cilji, ki so pred nami, ne samo doseženi, pač pa tudi prekoračeni. S sredstvi, ki jih bomo ustvarili sami, in s sredstvi, ki jih dajejo našim zaostalim okrajem gospodarsko močnejši okrajji in republiki, bodo ob popolnem sodelovanju vseh delovnih ljudi ustvarili še letos dobre pogoje za dvigovanje narodnega dohodka. Le-ta je, kot kažejo številke, zlasti v okraju Črnomelj in Novo mesto izredno nizek in daleč pod republikim povprajem. Izpolnitev nalog družbenega načrta je torej glavna naloga vseh prebivalcev naših treh okrajev.

Skrb za otroke padlih borcev

bo tudi na Kočevskem glavna naloga Zveze borcev

V polno zasedeni dvorani množičnih organizacij je bila 24. aprila letna konferenca okrajnega odbora Zveze borcev kočevskega okraja. Krajše, vendar jedrnat poročilo predsednika okrajnega odbora ZB je dalo delegatom dovolj snovi za razpravljanje.

Kaj je pokazala konferenca? Organizacije ZB so bile pri delu bolj samostojne, zato so bili doseženi lepi uspehi. Seveda so bile, ponekod tudi še pomankljive. V Mozlju je živala partizanska vdova del časa s štirimi otroki v skrajno slabih prostorih. Tamkajšnji odbor ZB bi ji lahko nudil več pomoči, da bi prišla do svojih pravic. Ferber Slavko, rezervni kapetan, je dobil zaposlitev šele po odločni intervenciji okrajnega odbora ZB. Podobnih primerov je bilo še več; v nekaterih je moral posredovati celo Glavni odbor ZB Slovenije.

Mnogo je bilo razpravljanja o lažnih dokazilih in prišah glede pokojnin. Tudi na Kočevskem so primeri, da so posamezniki prišli do pokojnin z lažjo, češ da so sodelovali v NOV, dokazalo pa se je, da so sodelovali v vrstah okupatorja. Delegat iz Dolenje vasi je v imenu bivših borcev iz Dolenje vasi predlagal, da se premešči iz službe poslovodja v tamkajšnjem gostinskem lokalni, ker je sodeloval pri demobraciranju in se s tem celo javno hvall.

Delegat iz Ribnice je poročal, da bodo v Ribnici odkrili v Juliju spomenik padlim borcem. Dejal je tudi, da bo treba več povezave z bivšimi borci, ki žive v oddaljenih vaseh. Ti čestokrat zapadejo malodušju.

Na Kočevskem je sedaj v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarj je dejal, da so organizacije ZB lani v vrstah ZB okrog 3800 ljudi, kar pa je z ozirom na to, da je veliko prebivalstva sodelovalo v NOV, premalo. Organizacije ZB bodo morale svoje vrste še izpopolniti z novimi člani, ki imajo za to pogoje.

mnogem izpolnile svoje naloge, v bodoče pa bodo morale biti še bolj odločne, še bolj vztrajne pri delu, saj sovražnik ne miruje, posebno pa protiljudski kjer s svojim mračnostvom, ki zastiruje zlasti mladino.

Za muzej NOV v Kočevju je zbrana precej materiala. Vendar se mora zbiralna akcija še nadaljevati, saj je med ljudmi še veliko zgodovinskih predmetov iz NOB. Nadaljevati in zbirati bo treba pisano kroniko iz težkih dni osvobodilnega gibanja.

Otroci padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, katerih je v okraju nad 700, so bili lani deležni velike skrbi in pomoči organizacij ZB. Okrajni ljudski odbor je dal v ta namen 7 milijonov din, pa tudi za letos so predvidene znatne vsote. Skrb za otroke padlih borcev bo ena izmed najvažnejših nalog ZB tudi v bodoče. Gledati je bil prizor, ko je prišla med konferenco tričlanska delegacija učencev dopolnilne šole za partizanske otroke v Kočevju ter se v imenu vseh partizanskih otrok toplo zahvalila za pomoč, ki jim je bila podjeljena od Zveze borcev in OLO.

Po dolgem in plodnem razpravljanju o vseh vprašanih dela organizacij ZB so izvolili 11-članski okrajni odbor ZB ter 3-članski nadzorni odbor. 21 najzaslužnejših članov je prejelo različne diplome kot skromno darilo za dosedanje požrtvovalno delo.

O. K.

Sredi pomladi smo, pa tudi sredi neprestanega deževja in hladnih dni...

Mladinski delegati po 10 letih zopet v Metliki

V petek, 7. 5. m., so popoldne potovali skozi Metliko v Drvar na proslavo desetletnice II. kongresa USAOJ preživeli člani mladinske delegacije, ki so l. 1944 tamkaj zasedli slovenske mladince. Metlika, ki se je že l. 1944 ob odhodu delegacije na kongres pristočno poslovila od nje, je njene člane prav tako pristočno pozdravila ob ponovnem svidenju. Okoli 120 delegatov mladinske delegacije je takrat prišlo v Drvar in skoraj polovica jih ni danes več med živimi. Pol drugi mesec so bili sedaj na poti in včasih so hodili dolge dneve brez gostinjskega in ustih. Skozi zasede in boje, skozi del in sneg so se približali do Drvarja, kjer so postavili

novi temelji za nadaljnjo graditev nove Jugoslavije. Zato je bila Metlika ponosna, ko je te nekdajne borce, ki so v narodnoosvobodilni borbi z besedami in dejanji kralili nove ljudske množice, spet vasi bežno sprejela v svoj sredi. Kljub hudemu dežju, ki je padal ves tisti dan, jih je pred Domom armije sprejela velika množica pionirjev, mladincev in ostale občinstva. Ljudje so obklicili ob avtocesti in nato ovremeli goste v dom, kjer so jih pionirji in mladinci zasuli s cvetjem. V imenu metliških pionirjev jih je pozdravil dijak gimnazija in za njim zastopnik okrajnega mladinskega komiteja. Obnem sta cicibana v metliški ljud-

ski noši tov. Kresetu-Cobanu izročila lep lasek cvetja. Gostje, katerim so dekleta pripela na prva šopke s trobojnicami, so bili presenečeni nad toplim sprejemom, zlasti ko se je potem, ko so posejeli za mize, pričel pred njimi odvijati lep kulturni program. Najstoppili so metliški mladi harmonikarji, gimnazijski pevski zbor, tamburaško društvo »Adriatika tamburica« in folklorni skupi iz Adriatic in Preloke. Skoraj dve uri so se gostje zadržali v prijetnem razgovoru z mladinci in ostalimi, nato pa so se, pod mladih visov nad prijetnim sprejemom, odpravili proti Karlovcu.

V Drganjih selih in na Banu je zasvetila elektrika

Med najlepše prvomajske proslave v novomeškem okraju lahko štejejemo prireditvi v Drganjih selih pri Straži in na Banu pri Sentjerneju, kjer so proslave delavskega praznika združili z važno gospodarsko pridobitvijo: prvič jim je ta dan zasvetila elektrika.

V Drganjih selih se je ta dan kot toklikrat med vojno, zbrala vsa vas pod Krenovim koželcem. Na proznanje je prišlo precej ljudi od drugod.

šljajo, kako bi to pridobitev čimbolj izkoristili. Postavili bi radi zadržani mlini, da jim ne bi bilo potrebno nositi žito v dolino in moko nazaj v hrib. Sami so pripravljali napraviti vse s prostovoljnimi delom, le za elektro motor jim gre, ker denarja pa res nimajo.

Tudi letos bodo tisoči sodelovali pri Titovi štafeti

Kot vsako leto, tako nosijo tudi letos številne štafete iz vseh delov domovine pozdravne čestitke maršalu Titu za njegov 62. rojstni dan. Pri tej množični čestitki ljubljensmu vodstvu in udeležju sodeluje iz leta v leto več ljudi.

V novomeškem okraju bo letos pri štafetah nad 3000 tekačev. Vse proge, kadar bodo šle glavna in stranske štafete, so dolge nad 111 kilometrov. Ker gre republiška štafeta čez Dolenjsko, bodo tekači novomeškega okraja prevzeli štafeto paleto tudi letos pri Radobli vasi 23. maja ob 10.30 uri in lani popoldne ob 14.30 uri predali v Kostanjevici tekačem krškega okraja. Poleg republiške štafete, ki bo prišla v Novo mesto 28. maja ob 11.46 in po 22 minutnem postanku nadaljevala pot, bo prišla v Novo mesto še šest okrajnih štafet.

Prva bo prišla iz Baze 20 na Rogu skozi Podturen, Dolenjske Toplice in po desni strani Krke v mesto. Njej se bodo priključile stranske štafete iz Sušice, Podhoste in Drganjih sel. Druga bo šla iz Hinj skozi Zvirče, Ambrus, Zagradec, Zuzemberk, Dvor, Strazno ter po levi strani Krke v Novo mesto. Tej se bodo priključile krajevne štafete iz Lopate in Lašč, štafeta s Frate skozi Ajdovec, iz sela Semberka in druge. Tretja štafeta proga se začne v Lasi in bo šla preko Uršnih sel, Birčne vasi in Smeleha. Četrta ima izhodišče v Podgradu, njej pa se bo priključila štafeta z Doiza in stopile na Tekki vodi. Štafeta iz Gabrja bo šla letos skozi Hrušico, Veliki in Mali Statnik, kjer se bo priključila glavna

Predsednik k Tito v Kočevju

V soboto 8. maja popoldne je prišel v Kočevje tovariš Tito v spremstvu predsednika Ljudske skupščine Slovenije Mihe Marinka in člana Izvršnega sveta FLRJ Ivana Mačka-Matije. Ta-

koj po prihodu je predsednik republike odšel na lov, kjer se je zadržal vse do mraka. Po vrnitvi z lova ga je pred hotelom Pugled pozdravila velika množica ljudstva, igrala pa je tudi rudniška godba. Po večerji se je tovariš Tito razgovarjal z gosti in predstavniki OLO in OK ZKS Kočevje.

V nedeljo dopoldne dobi Novo mesto četrti most

Ze prejšnji teden smo poročali, da bo novi most na Loki verjetno izročen v promet še ta mesec. Požrtvovalnim delavcem in mojstru Cviklu Viljemu, ki postavljajo mostove za novomeško Tehnično sekcijo Uprave za ceste LRS, pa se bodo prebivalci desnega brega Krke lahko zahvalili, da bo dobilo naše mesto svoj četrti most že v nedeljo 16. maja. Ob enajstih dopoldne bo most odprt za javni promet. Dolgoletna želja Novomeščanov, predvsem pa prebivalcev naselji na desnem bregu Krke, bo izpolnjena.

Nad neznanimi obiskom drugega gosta so bili v soboto popoldne okoli 5. ure zelo presenečeni tudi Zuzemberčani. Skozi trg je privozila kolona avtomobilov. V enem izmed njih so ljudje takoj opazili maršala Tita. V baških klanecih nad Dvorom, kjer so pasli pastirji, se je kolona ustavila, iz avtomobila pa je stopil nasmejani maršal Tito in se prav po domače pogovarjal s pastirci. Kakšno presenečenje, ko so ga spoznali!

V nedeljo zvečer je predsednik republike zapustil Kočevje.

Navzlic pomladi mrzlo in moker vreme

Z vremenskimi poročili zadnjih 14 dni nismo imeli sreče. Čeprav so vremenski preokoli znova napovedovali sončno in toplo vreme, ga na Dolenjskem le nismo bili deležni. Pred 1. majem je po Gorjancih padal še sneg, celo okoli 10. maja pa so marsikje v stanovanjih in uradih kurili, tako hladno je bilo. Zaradi neprestanega deževja so nastale v raznih krajih Jugoslavije hude poplave, precej pa je škode tudi zaradi utrganih plazov zemlje in podobno. Prav tako pomlad — moker april in od vsake kole. S tem je omogočeno, da čimveč ljudi sodeluje pri tej množični manifestaciji našega znanstva in ljubezni do maršala Tita.

Pisatelju Louisu Adamiću bodo postavili spomenik

Slovenska izseljenska matica je skupno z Društvom slovenskih književnikov pričela s pripravami za postavitev spomenika pisatelju Louisu Adamiću. Spomenik bo stal v njegovem rojstnem kraju pri Grosuplju. Naši rojaki v Ameriki že zbirajo denar, da bodo podprli to lepo zamisel in so nekaj denarja že nakazali. V Grosuplju bodo zgradili tudi novo gimnazijo, ki se bo imenovala po pisatelju Adamiću. Temelje za novo šolsko poslopje bodo položili že letos.

ŠIRITE »DOLENJSKI LIST«

Občinski ljudski odbor, občinski komitej ZKS in občinski odbor SZDL Trebnje čestitajo vsem občanom K OBČINSKEMU PRAZNIKU, KI GA PRAZNUJEJO 15. MAJA 1954! Spominjamo se vseh borcev NOV in žrtev fašističnega terorja, ki so dali svoja življenja za svobodo našega naroda. SLAVA PADLIM!

FOX daje čeršjem blesk in jih konzervira

Lepi uspehi živinoreje pri Kmetijsko gozdarskem posestvu Kočevje

Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, ki zavzema pretežno del površin nekdanjih Kočevjarjev, se je razvijalo pod težimi pogoji. Posestvo so začele urejati na zemlji, ki že več let ni bila obdelana.

že zdaj. Pri vseh kravah kontrolirajo mleko. Larsko leto je imelo od vseh rodovnih krav 467 celotne zaključne molznosti. Povprečna mlečnost rodovnih krav s celotnim zaključkom je bila 2545 kg mleka.

V primerjavi s letom 1952 pa se je pri celotnem številu krav povečala mlečnost od 1914 kg mleka na 2471 kg mleka v l. 1953. Zboljšanje je nastalo zaradi boljše prehrane in nege živine. Za trajen uspeh bo treba še precej dela.

katero izločamo iz reje slabše živali, boljše, z večjo proizvodnjo pa čim bolj razmnožimo.

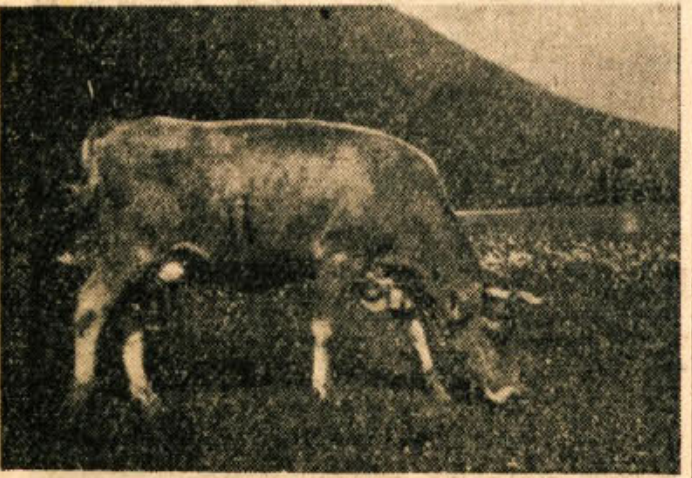
All je za podeželje res vse dobro?

Prodajajo nedelje je v Del. Topličani radi prihajajo na gledališki prireditvi in tudi sami radi igrajo. Če opredelimo njihov okus, lahko rečemo, da imajo radi vse, vedre stvari. Vendar je črnomojsko skupino niso bili zadovoljni.

Vsak zabavni teater ima namen zabavati ljudi. Vendar pa ni vseeno, kakšno novo izbere in kako jo prikaže na odru. Snovno se črnomojski gledalci slabše ale. Najbolj plehka je pač bila Simba, kjer stuga Simbo poje zastrupljene kolobe, ki jih je ljubeček poslal svoji ljubici, da bi se je izpibel. Simbo jih je pojedel in za sedaj pač laika smrti. Ona o dveh brivcih ne spada v gledališko dvorano. Ostale točke so bile boljše, vendar tudi niso zadovoljile.

Topličani se sprašujejo, ali res nekateri mislijo, da je za podeželje vse dobro in da smo vsi srečni. Ali je zabavni teater dal svojo predstavo v Črnomlju in kako jo je sprejela kritika? Lahko rečemo, da so nekateri igralci talentirani in vsaj odra, toda to stvari ne izboljšajo. Če kdo postavlja je. Poleg tega so si igralci pri nekaterih prizorih izmišljali besedilo sproti, kar je pričalo o nerešnih pripravah.

Naše mnenje je, da mora biti tudi zabavni teater na kulturni raven. Prav tako kot pri drugih gledaliških prireditvah mora biti program vsebinsko poln — le oblika je lažja. Spominjamo se samo predstav, ki jih je dal lani tudi na podeželju ljubljanski ali mariborski Veseli teater pa tudi, ena ali druga podeželska dramska skupina? Kar spada v cirkus, naj gre v cirkus! V naše gledališke dvorane pa naj grejo predredne, ki so na kulturni ravni, tedaj, kot je bila ta, Anica Padriš, ljudj.

'Blistra' s posestva Livold, ki je dala v letu 1953 skupno 6184 kg mleka in dosegla najvišjo mlečnost v kočevskem okraju.

živinoreja tudi v privatnih rejah veliko škodo. Zato je bilo težko nabaviti dobro živino. Posestvo jo je kupovalo v raznih predelih Dolenjske, ki redi sivorjavo govedo. Večina živali je bila iz kočevskega okraja, precej pa tudi s področja Novoga mesta in Trebnja ter nekaj s Primorske. Največ je posestvo nakupilo mladih telic, nekaj pa tudi krav. Da bi zboljšali kakovost živali, je posestvo postopoma zboljševalo prehrano, lansko leto pa pričelo tudi s selekcijo. V rodovniku je 498 krav. To so krave, ki jih je posestvo zredilo od nakupljenih telic, precej pa jih je tudi lastne vzreje. Proizvodnost teh krav jančič, da bo malo o posestvu že samo vzrediti toliko kakovostnega naraščanja, da bodo krill lastne potrebe, kmalu pa tudi za prodajo. Plemenske bikce, dobre kakovosti pa prodajajo

krave 2286 kg, v Oneku za 18 krav 2224 kg in v Starem logu za 25 rodovnih krav 1981 kg mleka.

Prva jugoslovanska razstava vin in naše vinogradništvo

V Ljubljani smo imeli letos od 24. aprila do 3. maja dobro pripravljeno in prav lepo uspešno I. jugoslovansko vinsko razstavo. Na tej razstavi smo imeli prvič priliko prikazati in spoznati jugoslovansko vinogradniško proizvodnjo kot izredno važno gospodarsko panogo, njen razvoj, sedanje stanje, bodoče perspektive, kakor tudi gospodarsko korist za našo skupnost.

Kdorkoli si je razstavo ogledal ali celo prisostvoval zborovanju vinogradnikov, ki je bilo v sklopu razstave dne 30. aprila (na srečo in z zadovoljstvom ugotavljamo, da so razstavo obiskali tudi številni naši vidni politični in gospodarski predstavniki), je lahko prišel do zaključka, da so zahteve naših vinogradnikov — proizvajalcev po dodelitvi potrebnih materialnih sredstev za dvig in obnovo našega vinogradništva popolnoma upravičeni. Danes nam je popolnoma jasno, da je za naše vinogradništvo v jugoslovanskem merilu, posebno pa še v slovenskem, osnovno:

- 1. znižati proizvodne stroške, ki so izredno visoki;
2. povečati hektarski donos, ki je zelo nizek;
3. držati se natančno predpisanega trsnega sortimenta, kar do sedaj ni bil primer (imamo cel mozaik raznih sort);
4. omogočiti kompleksno obnovo z dodelitvijo znanskih kreditov, ker je obnova izredno draga investicija, ki je naš vinogradnik s lastnimi sredstvi ni v stanju izvršiti, ter
5. urediti naše kletarstvo, ki je v veliki večini, posebno na Dolenjskem in v Beli krajini — primitivno.

Vinska razstava v Ljubljani je imela splošni državni značaj z mednarodnim poudarkom, saj so razstavo obiskali tudi številni gostje iz inozemstva, tako kupci, kakor tudi gospodarski in vinarški strokovnjaki. Razstava nam je pokazala, kake važnosti je za nas izvoz naših vin posebno iz naše republike. Podatki nam povedo, da kljub temu, da pridelamo v Sloveniji samo 10 odstotkov jugoslovanske vinske proizvodnje, sodelujemo s 50 odstotki pri izvozu. Na drugi strani nam statistični podatki povedo, da smo v Sloveniji kljub temu, da imamo najstarejše in najbolj izčrpane vinograde, obnovili le 4,5 odstotka od celokupne površine obnovljenih vinogradov v FLRJ. Te številke nam zgovorno nakazujejo potrebo čimprejnejše in temeljite obnove.

Na zborovanju vinogradnikov je prišla ponovno do izraza zahteva, da se z umetnim vinom absolutno preneha v interesu zdravja samega konzumenta. Zato so zborovalci ponovno postavili zahtevo po vinskem zakonu, ki naj prinese solidne osnove za našo vinarstvo in produkcijo in promet z vinom. Nadalje so zborovalci razpravljali o vprašanju hibridov-samorodnic, o trsničar-

Zadružnice zaslužijo več besede v upravnih odborih kmet. zadrug

Starokopitno gledanje na ženo pri nas še ni popolnoma odpravljeno. Ne gre za formalno priznanje enakopravnosti, ki jo jamči že naša ustava in katero si je žena priborila v času NOB, gre pa za priznavanje enakopravnega odločanja žene tudi v ljudski oblasti in gospodarskih organizacijah, zlasti tam, kjer je žena s svojim delom dokazala, da zna vsaj tako dobro odločati kot moški, če ne še boljše.

Zlasti je to podcenjevanje žene očitno v zadružništvu. V novomeškem okraju je v upravnih in nadzornih odborih splošnih kmetijskih zadrug nad 300 članov, toda od tega komaj 14 žena! Izredno uspešno in poštovno delo zadrugnice novomeškega okraja v lanskem letu, zlasti pa preteklo zimo, o katerem so razpravljale delegatke na okrajni letni skupščini 28. aprila, je dokaz pravilnosti gornje trditve o zapostavljanju žene pri vodstvu zadrug.

Ze večkrat smo poudarili, da imajo žene na splošno zelo veliko smisla za izobražbo. Temu vprašanju so žene — zadružnice lani posvetile še posebno skrb in tudi dosegle nad vse lepe uspehe. 22 enodnevnih tečajev v pretekli zimi se je udeležilo 760 žena. Izredno dobro so bila obiskana razna strokovna predavanja. Tako se je na Mirni udeležilo pre-

davanj nad 100 žena in deno. Ker si vse žele izobraževati, so sklenile, da bodo imele vsako zadnjo nedeljo v mesecu strokovno predavanje. Izredno uspešno se uveljavljajo v zadružništvu žene v Mokronogu. Pod njihovim vodstvom dobro napreduje semenogojna služba, tako tudi v Sentrupertu. V Mokronogu so imele to zimo več tečajev za ročna dela, organizirale so tudi skropljenje sadnega drevja. S svojo borbentnostjo in predanim delom za napredno kmetijstvo so si priborile tudi tri mesta v upravnem in nadzornem odboru. Imajo tudi svojo strokovno knjižnico s 500 knjigami strokovne vsebine, iz katerih črpajo znanje za napredno kmetijstvo. Delo žene — zadružnic v Sentrupertu je že dolgo znano, saj so med prvimi v okraju ustanovile društvo za napredno gospodinjstvo. Uspešno se uveljavljajo žene v zadružništvu tudi v Stopičah, Otočcu, na Dvoru, v Veliki Loki, Trebnju in drugod.

Dobre posledice izobraževanja žene se že čutijo v njihovem delu. Na osnovi znanja, ki so si ga pridobile na tečajih, urejajo domače vrtove in uvajajo napredno gospodinjstvo in gospodarstvo. Vzorne vrtove so si začele urejevati žene v Stopičah, Sentrupertu in Dvoru. Tudi higijena pri molži krav ter v hlevih se je dvignila po zaslugi znanja, ki so ga pridobile na tečajih. Se panogamo se žene zelo zanimajo za pridobivanje dobrih semen, vedoč da je dobro seme osnova večjega pridelka. Na občnem zboru so poudarile, da je treba pri živinorejskih odsekih osnovati tudi svinjorejske podobodbe za vzrejo dobrih plemenskih svinj. Za to zelo donosno gospodarsko

ponogo se žene zelo zanimajo. V Gabrju se že sedaj pripravljajo na tečaj za vkuhanje sadja in vlaganje zelenjave, v Sentrupertu pa bi rade imele kar svojo strokovno učiteljico. V Suhi krajini so žene najbolj napredni člani KZ. Davna želja žena in deklet v Ambrusu po splošni izobrazbi bo uresničena že letos. Potujoča kmetijsko gospodinjstva šola, ki jo organizira OLO, bo verjetno najprej šla za tri mesece v Ambrus.

Ko so na občnem zboru izvolile nov 13-članski okrajni odbor žena-zadružnic s tovarišico Pepco Majcnovo iz Mokronoga kot predsednico, so sprejele vrsto sklepov za bodoče delo. Za na občnem zboru OZZ so postavile zahtevo, da žene obvezno kličejo na seje upravnih odborov. Ta zahteva je dobila svoje mesto med sklepi, da bodo tudi aktivno sodelovale pri vodstvu zadrug. Med sklepi so še: vsa skrb higijeni mleka in dvigu mlečnosti krav. Pridelale bodo čim več dobrih semen. Pri vsaki zadruzi bodo uredile topde grede za pridelovanje zgodnje zelenjave in sadik, prav tako pa tudi kompostišče, brez katerega ni donosnega vrtarstva. Pri vseh živinorejskih odsekih se morajo ustanoviti tudi svinjorejski podobodbi. Posebej podpirajo sklepi nadaljnjo izobraževanje žene in vključevanje še tistih, ki niso članice.

Vrsta zelo koristnih sklepov izveni v en sam stavek: čim več dobre zelenjave, mesa, jajc, semen, mleka, skratka vsega, kar danes potrebujemo poseameznik in družba. Pri vsem tem pa žene, kot so poudarile, ne bodo pozabile na pravilno vzgojo otrok ter na splošni kulturni napredek vasi.

skl proizvodnji, o organizaciji kreditiranja, obnove itd. Končno naj na kratko omenim, da je bilo na razstavi preko 600 vzorcev vin iz vseh vinogradnih predelov države, le Dolenjska in Bela krajina ni sodelovala razen Vinarske zadruge Kostanjevica. Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali strokovnjaki iz vseh republik, je dobila preko 100 vzorcev, ki niso odgovarjali v največ primerih prav zaradi slabega kletarjenja. Pri ocenjevanju, ki je bilo strogo in objektivno, smo upoštevali barvo, čistost, vonj in cvetlico, okus in armo, harmonijo, splošni vtis pri mešanji in sortni značaj pri sortnih vinih ter nego. Skupno je bilo dodeljenih razstavljalcem 51 zlatih, 200 srebrnih in 105 bronastih kolajnz. Ogromno večino zlatih kolajnz je prejela Slovenija, kar je jasen dokaz, da imamo izredne pogoje za kvalitetno vinogradniško produkcijo. Najboljšim vinogradniškim in vinariskim obratom v Sloveniji so bile dodeljene tudi denarne nagrade. Inž. Lojze Hrček

Adleščičani nujno potrebujejo avtobusno zvezo

Z otvoritvijo pošte ni veliko pridobila samo občina Adlešiči, temveč tudi vsi okoliški kraji. Kajni okoliški pošte zajema vsa naselja do Kolpe, od Žuničev do Preloke z njenimi vasi. Zelo pereče vprašanje pa so še naše prometne zveze s Črnomljem. Kako izredno potrebna je avtobusna proga Črnomelj—Adlešiči—Preloka menda ni treba posebej poudarjati. Preloka je oddaljena od Črnomlja 20 kilometrov in malo je v Sloveniji večjih krajev, ki bi bili tako oddaljeni od svojih središč in brez vsake prometne zveze. Prebivalci Preloke in okoliških vasi morajo po raznih opravkih večkrat v Črnomelj — 20 km tja in 20 km nazaj, je 40 km v enem dnevu! Upamo, da bodo v Črnomlju razumeli našo upravičeno željo in nam čimprej omogočili avtobusno zvezo z našim središčem.

O rentabilnosti avtobusa ni dvoma, saj bi proga Črnomelj—Adlešiči—Preloka zajela nad 20 naselij pa še nekaj hrvaških vasi. Težava je seveda s ceno, ki je ena najslabših v Beli krajini, če ne sploh na Dolenjskem. Vendar bi jo bilo mogoče na posebnih odsekih z majhnimi stroški izboljšati. Upamo, da bo okrajni ljudski odbor v zvezi s predvideno avtobusno progo čisto tako začel urejevati in s tem pospešil otvoritev proge, kajti tako bi odpadel ugovor, češ da cesta ni sposobna za avtobusno vožnjo. V. P.

TRGOVINSKA ZBORNICA ZA GLAVNO MESTO LJUBLJANA Ljubljana, Mestni trg 2-II, telefon 21-391

RAZPIS

TRGOVINSKA ZBORNICA ZA GLAVNO MESTO LJUBLJANA razpisuje

15 (PETNAJST) PROSTIH MEST s popolno oskrbo v internatu (stanovanje, hrana, pranje, šivanje) za otroke padlih borcev iz narodnoosvobodilne vojne.

Mesta so razpisana za vajece trgovinske stroke, to je za tiste, ki se bodo odločili za uk v trgovini v bodočem šolskem letu. Vajece — in to samo moške — bodo sprejela v uk trgovska podjetja v Ljubljani. Pogoj za sprejem v uk je dokončana nižja srednja šola (dokaz: šolsko spričevalo), starost največ do 17 let (dokaz: rojstni list), zdravstvena in fizična sposobnost za ta poklic (dokaz: zdravniško spričevalo), potrdilo pristojnega odbora Zveze borcev, da so starši proslila darovali svoje življenje v narodnoosvobodilni borbi in kot žrtve fašizma in končno potrdilo pristojnega ljudskega odbora, da proslile nima lastnih sredstev za preživljanje in učenje. Prednost imajo otroci, ki so izgubili v NOB očeta in mater. Trgovinska zbornica za glavno mesto Ljubljana bo plačevala celotno oskrbno v internatu za ves čas učenja (v šoli in trgovini) vse dotlej, dokler bodo vaječi v uku uspešno napredovali. Prošnje je vlagati na Trgovinsko zbornico za glavno mesto Ljubljana v Ljubljani, Mestni trg 2-II, in sicer najpozneje do 20. Junija 1954. Prošnje so takse proste. O sklepu upravnega odbora, po predlogu zborničnega šolskega odbora, bodo proslile pisмено obveščeni. Trgovinska zbornica naproša vse organizacije Zveze borcev, da ji pomagajo pri izvedbi tega razpisa. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Upravni odbor

OBVESTILO NAROČNIKOM!

V tem mesecu smo uvedli pobiranje naročnine za naš tedenki po listu o naših. Pismo naše bomo imeli za to od nas izstavljene položnice v zeleni barvi, glasce se na ime naročnikov. Na vsaki bo napisana vsota zaostale dolžne naročnine. Za prvo polletje 1954 znaša naročnina 240 din. Zamudnikom, ki dolgujejo naročnino tudi za leto 1953, bomo pripisali tudi zaostanek naročnine. Naročnino bodo pobrali za nas pismono. Vseh pošt v Sloveniji, medtem ko naj naročniki izven LES plačujejo naročnino kot doslej z našimi navadnimi položnicami. UPRAVA DOLENSKEGA LISTA

Splošno gradbeno podjetje „PIONIR“ NOVO MESTO razpisuje naslednja delovna mesta: šefa materialnega knjigovodstva, materialnih knjigovodij, šefa meznega knjigovodstva, nabavnega referenta (pogoj: praksa in poznavanje gradbenih materialov), mizarkega obratovodjo in obratovodjo žage. Ponudbam priložiti življenjepis in kratak opis dosedanjih zaposlitev. Plača po tarifnem pravilniku.

SOLEA krema za nego kože: vas pomlajuje in polepša, hrani vašo kožo in ji daje elastičnost ter zdrav izraz

Lani elektriko zdaj pa vodovod - pravijo v Dobrniču

Občina Dobrnič spada med manjše občine v novomeškem okraju. Ima 31 vasi in nekaj zaselek ter okrog 2000 prebivalcev. V gospodarskem oziru prevladuje drobno kmečko gospodarstvo. 1054 hektarjev obdelovalne zemlje je razdrobljeno na 429 kmetij; približno 60% gospodarjev ima komaj do 2 hektarja obdelovalne zemlje. Obrtnikov je v vsaj občini registriranih samo 13. Pač pa ima Dobrnič precej močno splošno kmetijsko zadrugo, ki čedalje bolj vpliva na gospodarski razvoj občine. Zadruga ekonomija je malone bela vrana med ostalimi zadrugami ekonomijami, saj je lani navzlic skromni površini zemlje, ki jo ima, prigrisodarila lep dobiček. V celoti je uslužen kmetijska zadruga imela nad 2 milijona čistega dobička, ki ga bo vložila v nadaljnjo gospodarsko krepitev in v korist zadrugarikov.

zadruga. Vsa zunanja napeljava je stala 5.883.000 dinarjev; okraj je prispeval nekaj več kot dva milijona, zadruga je dala 700.000, prebivalci pa 3.047.000 dinarjev. Notranjo napeljavo je plačal vsak posestnik sam, vrhutega so vlačili sami dali drogove in brezplačno opravili težka dela. Tako je s skupnimi napori občanov, ljudske oblasti in zadruge dobilo lani električno luč 232 domačij. Zdaj samo še šest vasi, oziroma zaselek, ni imelo elektrike. V Svetinjah jo nimajo dobili še letos.

LANI SO ELEKTRIFICIRALI 20 VASI Ze med vojno, 1943, so partizani napeljali elektriko v tri vasi, potem je pa elektrifikacija obstala do leta 1948, ko sta spet dve vasi dobili električno luč. Postavljeni so bili tudi drogovi za napeljavo v druge vasi, ni pa bilo denarja. Predlanskim so se začeli dobro pripravljati in lani so napeljali elektriko v novih dvanajst vasi. Te je uspeh, ki je celo njih presenetil, dosegli so ga, ker so krepko poprijeli za delo. Izdatno jih je podprl okrajni ljudski odbor, pa tudi njihova

Pogled na Dobrnič milijona, zadruga je dala 700.000, prebivalci pa 3.047.000 dinarjev. Notranjo napeljavo je plačal vsak posestnik sam, vrhutega so vlačili sami dali drogove in brezplačno opravili težka dela. Tako je s skupnimi napori občanov, ljudske oblasti in zadruge dobilo lani električno luč 232 domačij. Zdaj samo še šest vasi, oziroma zaselek, ni imelo elektrike. V Svetinjah jo nimajo dobili še letos.

vsaški suši. Večina vasi se mora polieti oskrbovati z vodo iz Temenice ali iz Krke pri Zuzemberku, kar je poleg drugih težav zaradi pomanjkanja vode le izredno hud napor za ljudi in živino, da vsaki suši. Večina vasi se mora polieti oskrbovati z vodo iz Temenice ali iz Krke pri Zuzemberku, kar je poleg drugih težav zaradi pomanjkanja vode le izredno hud napor za ljudi in živino, da vsaki suši.

zadruga. Vsa zunanja napeljava je stala 5.883.000 dinarjev; okraj je prispeval nekaj več kot dva milijona, zadruga je dala 700.000, prebivalci pa 3.047.000 dinarjev. Notranjo napeljavo je plačal vsak posestnik sam, vrhutega so vlačili sami dali drogove in brezplačno opravili težka dela. Tako je s skupnimi napori občanov, ljudske oblasti in zadruge dobilo lani električno luč 232 domačij. Zdaj samo še šest vasi, oziroma zaselek, ni imelo elektrike. V Svetinjah jo nimajo dobili še letos.

si navozijo v svoje hribovite vasi vodo tako od daleč. Kakor so se prej posamezni napredni vlačani v dobrih dolini prizadevali za elektrifikacijo, tako se sedaj trudijo, da čimprej dobijo le vodo. Zavedajo se, da je le od njihove pripravljenosti, dela in prispevkov odvisna uresničitev tega velikega načrta. V vseh vseh seveda še niso douneli koristi, ki jo bodo imeli od vodovoda. V Koritih in okolici menijo, da jim zastonje izvir pri vasi, čeprav ni močan in v vsi ne more kriti vseh potreb. Tudi v Knežji vasi in ostalih vasi, ob meji trebanjske občine se za vodovod zanimajo le posamezniki. Največ zanimanja imajo hribovske vasi, kot Vrbe in druge

Zelo agilen je njihov podobor vodovodne skupnosti, ki mu predseduje Jože Novak z Gornjega Vrha. Ze pred časom je zbral nad 100 prijav za vodovodno skupnost in skoraj za milijon dinarjev obveznic, ki so jih podpisali člani. Med prvimi je prispevala za vodovod gasilca četa z Vrhov — 30.000 dinarjev. Predsednik podobora Jože Novak bo delal 20 dni brezplačno, 5 dni bo zastonj vozil, dal bo pa še 5 kubikov jamskega, 10 kubikov bukovega lesa in 10 kubikov tramoov. Petnajst podpisnikov je podpisalo za 70.000 dinarjev!

DELO OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

Za vso administrativno in drugo uradniško delo odbora sta samo dva članka: tajnik in administratorka. Zato se oba duliha v delu, pa že ne gre, kot bi moralo. Če bodo dobili te ostale uslužbenke, kot to predvideva nova sistemizacija delovnih mest, bo veliko laže.

Odborniki se redno udeležujejo sej, manj pa je vidno njihovo delo v volilnih enotah. Težko jih je pripraviti, da bi sklicali in vodili zbor volivcev. Sveti doslej še niso pokazali prave dejavnosti. Svet za gospodarstvo je lani imel nekaj sej, svet za prosveto, zdravstvo in socialno politiko pa le tega eno. Upajo, da bosta novoizvoljena sveta letos res prevzela svojo mesto v družbenem upravljanju občine. Na zadnjih zborih volivcev so veliko razpravljali o gradnji vodovoda. Vsi so navdušeni zanj, skrbi jih le, koliko bo treba plačati. Volivci se močno zanimajo za napredno živinorejo in gradnjo silosov, zlasti pa za gradnjo gnoj-

nihni jam. Kmetijska zadruga je v ta namen dobila nekaj kredita. Živinorejski odsek zadruge je začel vpisovati rodovniško živino, ima pa že tudi nekaj dobrih plemenskih bikov. Zimaka kmetijska predavanja so bila prav dobro obiskana.

GOSPODARSKI NAČRTI OBČINE

Na skromni in razparcelirani suhokrajinski zemlji ne morejo upati na pospešen razvoj naprednega kmetijstva. Tudi na kakršno koli industrijo ni računati, vsaj v bližnji bodočnosti ne. Pogoj ima predvsem živinoreja. Da bi pa živinorejo dvignili in okrepili, bo treba opustiti pridelovanje malo donosnih žitaric in dati prednost krmilnim rastlinam. Pridelovanje žitaric in drugih, malo donosnih kultur je za sedaj še nujno, spriči velikega števila ljudi, ki se tu preživljajo. Vsekakor je prenaseljenost in iz tega izviraajoči način obdelave zemlje glavni vzrok pasivnosti kraja. Veliko zanimanje kmetovalcev za napredno živinorejo pa pričja, da so se ljudje že začeli zavedati, v čem je njihova gospodarska bodočnost.

Posamezne vasi okrog Dobrniča imajo tudi prav dobre pogoje za sadjarstvo, toda skrajno zanemarjeni sadovnjaki kažejo, da nekateri še niso spoznali ne dounelne velikega pomena, ki ga ima sadjarstvo za naše gospodarstvo, niti se ne zavedajo, kako velik vir dohodkov lahko imajo kmetovalci od sadja. Zlasti v tako pasivnem predelu, kot je Dobrniška občina, je treba gospodariti čim bolj napredno in izkoristiti vse, kar lahko kakor koli pomaga blaginji občine in njenih prebivalcev. R.

NAZAJ K NARAVI!

(MISLI OB POMLADANSKIH IZLETIH)

Z omahujočimi koraki je letos prihajala pomlad, nazadnje nas je pa razkošno občutila s cvetjem in zelenjem. Ali ste videli sončno deželico okrog Sečič, vso pokrito s belim in rožnatim cvetjem, češnjeve gaje v Brusnicah pod Gorjanci? Pa ne samo tukaj, vsopovsed je vzbrnelo cvetje in zelenje, slavček pa letos celo tam prepeva, kamor ga že nekaj let ni bilo.

Pomlad prodira, če nismo zakonjenjati, tudi v nas in odplavlja žilindro iz udov, trupa in glave. Usedline, ki jih zapustijo v nas v dolgi zimski slab zrak, skrbi in grozi, najhše odpravimo svobodni vseh vez v svobodni naravi.

Zato pustite vse skrbi in globokomna premišljevanja doma! Zunaj, na polju in v gozdu bo sonce samo zate sijalo, senca te bo hladila, ptice ti bodo prepevale, verveca te bo prišla pogledat, trave in cvetlice se ti bodo priklanjale in modrooke potočnice se bodo s teboj apogledovale. Se v utrujenosti boš užival, ko boš prišel k studencu in v Domu Vinke Paderšiča, tako da ti bo krassen razgled izpred tebe in s košenice proti Tovarni še kar za namašček.

Ce ne verjameš, da je vse to

končana planinska koč, Travna gora, ki tudi čaka na ljubitelje narave, skromni Debenc krasnim pogledom na dolino Mirne in na mogočni Kum, ki nas tudi vabi, in malo znani Kostel nad Kolpo.

Začeti se bodo šolski izleti. Pravijo, da planinstvo šolske otroke utrjuje. Res se otroci utrjujejo, preden dosežejo vrh gore, toda ta utrujenost je prijetna. Vzbuja nam zavest, da smo premagali strmo pot, da smo se povzpeli v višave, od koder uživamo lep razgled. Mladina, ki pride na goro, je sicer utrjena, toda vesela in razigrana. Kakšno sliko pa nam nudijo pogosto šolski izleti, ko mladine, pretrujene in neprepane in silne od dolge vožnje, ne zanima prav nič več, pa čeprav bi bile še tako lepo in zanimivo!

Ljudskošolski otroci, če ne pretrjavamo, sijajno zmagujejo izlete na naše gore, kaj šele gimnazijci! S šolskimi izleti na gore bodo otroci dobili veselje do planinstva, da bodo pozneje radi hodili v naravo, na polja in v gozdove ter na naše gore. Tam bodo sproščali svoje bujne sile, namesto da "poseđali" po gostišinah in pijančevali ter prepevali znano himno: »Zelo dolgo nismo bili ga...«

Ne samo šole, temveč vse množične organizacije bi morale v tem pogledu kaj več storiti kot doslej, da odvračajo mladino iz krepiljev alkoholičarstva in iz poleg športa in telovadbe nudimo in pokažemo te druge veje udejstvovanja in izživljanja, in sicer predvsem planinstvo, ki krepji in razvija telesne in duševne sposobnosti mladih ljudi.

Kako lepo je bilo lanske poletje neko nedeljo na Gorjancih, ko je naredila večja skupina fantov in deklet iz Straže

izlet na Trdinov vrh. V Domu Vinke Paderšiča so pojedili pomeni, toda okusno pripravljeno kosilo, zapeli, zaigrali in zaplesali, potem pa tako, kot so prišli, spet s pesmijo dostojno razigrani odšli. Dokazali so, da so mladi ljudje lahko veseli, ne da bi piliš.

Ce se bodo naši mladi ljudje tako razvijali, ne bo toliko sponderšajev in prekrškov in bodo razne ankete v tem pogledu čisto nepotrebne. Nevzdržno napredujemo, socializem si utira svojo pot. Toda vse bo šlo še hitreje, če bo po izložitvi nekaterih naših poslovilnic namesto velikega števila steklenic z likerji, žganjem in raznimi vrstami vin več termos-steklenic, posode iz aluminija in drugega pribora za planince in druge ljubitelje življenja v naravi.

I. Zebec

V Metliki so odprli nov dijaški dom

Na metliški občinski praznik 9. maja so v Metliki odprli nov dijaški dom. Intimne svečanosti na Pungertu so se udeležili zastopniki tukajšnjega okraja, mestne občine, metliški prosvetni delavci, dijaštvo in velika množica ljudi.

V imenu mestne občine se je odobrnik tov. Silvo Mihelčič zahvalil ljudski oblasti, ki je dala sredstva, da so ta dom dogradili. Nato je stavbo predal v varstvo upravnici tov. Romani Hanzlovi, ki se je prav tako zahvalil in enako tudi dijak Klobčar v imenu gojencev.

Lepo svečanost je poživila metliška godba, gimnazijski pevski zbor in folklorna skupina internatskih gojencev, ki so v naročnih nošah zaplesali belokranjske, gorenjske, štajerske in srbske ljudske pleske.

Po tej svečanosti so si gostje skupaj ogledali lepo opremljene prostore novega doma.

Dijaški internat v Metliki obstoja pravzaprav že deveto leto. 25. oktobra 1945. leta velja za rojstni dan te dijaške ustanove, ki jo je takrat priključala v življenje skrb ljudske oblasti za do- raščajočo mladino. Ta internat so takrat namestili v prostorih starega metliškega gradu, kjer je že prvi mesec dobilo svoj drugi dom 30 dijakov iz oddaljenih belokranjskih vasi in hrvatskega Zumberka. Dom, ki ga je od prvega dne vodila sedanja upravnica tov. Romana Hanzlova, je zrasel takoreköt iz nič, saj so bili dijakji že v gradu, ko so

mizarji iz postelj bivše oficirske šole v Metliki šele zbijali prve pogoje. Gojenci so spali na tleh, na slamačkah, ki so si jih morali priskrbeti sami. Prav tako se si morali od doma prinesiti tudi ruže in odeje.

Bilo je seveda precej truda, preden se je tisto leto po vojni upravnici in skrbstvenemu svetu, ki ji je bil v pomoč, posrečilo zbrati najnujnejšo opremo, da je življenje v internatu vsaj za silo steklo. Vendar se je s skupnim prizadevanjem vse kaj hitro in dobro uredilo, tako da je že ob koncu prvega šolskega leta, ob obisku republiške inspekcije, metliški internat poleg guštanskega veljal za vzor ostalim srednjšolskim internatom.

Od takrat je šlo skozi te grajske prostore na stotine dijakov-gojencev. Njih število je v vsakim letom raslo, a so mnoge morali odklanjati, zlasti odkar se je v nekaterih internatske prostore vselilo okrajno sodišče. Z vsakim letom se je bolj in bolj čutila potreba po novem udobnem dijaškem domu. Aktualno pa je to vprašanje postalo lani, ko je bilo po trinajstih letih vendarle treba dograditi v surovem sezidano stavbo na Pungertu. Zanj so se potegovala razne ustanove in podjetja, dokler je niso končno določili za nov dijaški dom.

Tako so pričeli lani poslopje dograjevati. Maršalka je bilo treba preurediti in prezidati, da so v stavbi, ki prvotno ni bila zidana za dijaški dom, dobili primerno prostore. Danes je v poslopju šest zračnih, svetlih spalnic, je učilnica, dnevna soba, knjižnica, kuhinja, dve jedilnici, sobe za upravnico, oba prefekta in osobe, so umivalnice s mrzlo in toplo vodo, kopalnica s prho in tuš. Dom je dovolj odmaknjen od ceste, saj je pred njim lep, širok vrt, za njim pa veliko igrišče. Nad zidano dvoracno je terasa, na kateri bo urejena letna učilnica.

V novi dijaški dom bodo sprejeti predvsem otroci padlih borcev ter ostalih obojestranskih otrok in seveda tudi drugi, od Metlike oddaljeni učenci. Vsi pa bodo morali biti hvaljejni ljudski oblasti, ki jim je sredi sonca in zelenja z žulji delovnega ljudstva postavila tako svetel in topel dom.

Turistčno-olepševalno društvo v Metliki pred novimi nalogami

Konec preteklega meseca je Turistčno-olepševalno društvo v Metliki imelo svoj letni občni zbor. Kor je bilo razvidno iz poročil, je bilo delo društva v prvem letu njegovega obstoja dovolj uspešno.

Takoj ob ustanovitvi je namreč društvo prevzelo v svojo upravo letno kopališče na Kolpi, ga popravilo, elektrificiralo, namestito klopi, vhodna vrata, napravilo plesno ploščo in zasadilo drevesa. V sodelovanju z mestnim ljudskim odborom je društvo uspešno priključilo kopališču precejšen del zemljišča in tako znatno razširilo kopališki prostor.

Društvo je sodelovalo tudi pri ureditvi okolice Obrha in grajskega vrta, se trudilo za izvedbo regulacijskega načrta za Metliko,

delalo pri olepšavi mesta in končno izvedlo tudi propagandno veselico na Kolpi.

Letoključje je usmerjeno predvsem v nadaljnjo ureditev letnega kopališča na Kolpi. Če bo društvo uspelo dobiti potrebne kredite, bo sezidalo ob Kolpi rešavracijo s pritlikljajmi in garžoli, sobami za tuje in stalnim stanovanjem za hišnika. Predvideva se je ureditev otroškega igrišča, raznih športnih naprav, ležalnih klopi, dohodov v vodo itd. Pri Lovinovem mlinu je naj jezom tudi projektirana nova čolnarna. Društvo bo sodelovalo pri komunalnih delih, pri olepšavi mesta

in okolice, zlasti v zvezi z velikim belokranjskim partizanskim slavjem, ki bo letos 22. julija. Društvo namerava založiti razglednico z motivi Metlike, propagirati turistični tisk, organizirati predavanja in prireditve, predvsem pa mora pridobiti v svoje vrste čim več članstva, kajti le v najširšem množičnem sodelovanju bo mogoče uresničiti vse te lepe načrte.

Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen Anton Lovšin, predsednik okrajnega sodišča v Metliki, za tajnika pa mr. Gojko Jug.

„Miklova Zala“ v Dobrničju

Kulturno-prosvetno delo v Dobrničju se je na hvalo učiteljstvu in mladini zadnje čisto zelo razvijalo. Nedavno so člani MKUD Jože Slak dali komedijo »Babilon«, za aprila so pa uprizorili znano ljudsko igro iz časa turških vpadov na Korosko — Miklovo Zalo. Dobrniška mladina se ni ustrašila dela in truda, ki ga ta igra terja; pogumno so se lotili, učiteljice so pomagale in uspeh je bil kar presenetljiv.

Dvorana združnega doma še nikoli ni bila tako nabita kot to nedeljo. Zbrali so se ljudje iz bližnje in daljne okolice. Ko se je dvignil zastor, je zavladala grobna tišina, kar se v Dobrničju le redko zgodi. Kako je uprizoritev prevzela igralce priča to, da niti med odmorom nihče ni šel iz dvorane.

Da je igra tako dobro uspešna, je vsekakor zasluga požrtvovalne vne me članov MKUD, ki imajo v svoji sredi nekaj res talentiranih igralcev, ki so se v Miklovi Zali odlično izkazali. Posebno je treba pohvaliti Janeza Ljazarja, ki je tako prepričljivo zaigral Tresoglavca, Jenko Vero kot Almiru in nosilko glavne vloge Zala — Jožico Kuhelj. In kaj naj rečem o ostalih? Samo pohvalim jih lahko, saj so igrali tako, da so nas s svojimi vlogami prevzeli, torej res dobro. Pekolj Tomaž kot Serajnikov Mirko, Alojz Znidarčič v

POPRAVEK

Popravljamo tiskarsko napako iz zadnje številke našega tednika: v članku »Letos za 14% večji narodni dohodek na Kočevskem« je med drugim omenjena investicija 15 milijonov din za Ribnico, v resnici pa bo teh 15 milijonov din investiranih v lesno predelovalno industrijo v Loškem potoku.

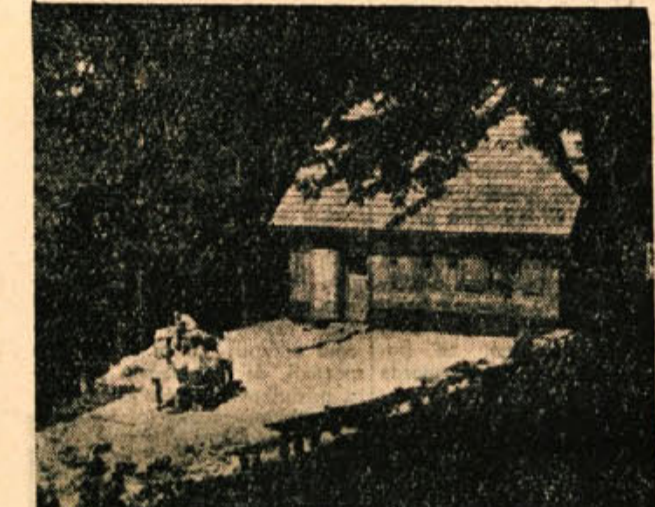
zahtevni vlozi Skender-bega, Vinko kot Miklov hlapec Davorin, Štupar Stana kot Miklova. Med kmečkimi fanti se je najbolje odrezal Tevže, ki ga je podal Kirn Jože.

Uspešna uprizoritev »Miklova Zala« in priznanje gledalcev naj bo dobrniški mladini nova pobuda v njenih igralskih in kulturno-prosvetnih prizadevanjih! I. K.

Proslave 1. maja na Kočevskem

Delavski praznik — 1. maj — so letos proslavili tudi prebivalci Kočevske. Na večer praznika je kljub slabemu, deževnemu vremenu gorelo po hribih in desetih krasov, 1. maja jutraj pa so v nekaterih krajih imeli budnice. V prvomajskih praznikih je bilo tudi več

kulturno-prosvetnih prireditev. V Sodražici je nastopila tamkajšnja igralna družba z »Veroniko Deseniško«. Nameravane izlete na Travno goro in drugam je preprečilo slabo vreme, zato so delavci in kmetje proslavili 1. maj v bližini domov v ljudskem rajanju in veselju.

Vedno odprta in odlično oskrbovana planinska koč — Dom Vinke Paderšiča pri Gospodini na Gorjancih vas vabi...

Kdor v zstožnih sobah še ni popolnoma otopen in še uživa lepote valjuočega fitnega gorolja, cvetoče ajde, kamenja gozdov, skrivnostne tišine stoletnih bukev, ta bo našel svoj mir in se bo zares odpočil od neprijetnega dela.

Ljudje, ki pomajate Trdinove Bajke o Gorjancih, ne verjamajo v zdravilno moč studenca Gospodične. Mislijo, da je to le bajka. Toda Gospodična ima zares posebno moč. Kdor se napije te vode in se v njej ob večerni zarji umije in to ob jutranji zarji zopet ponovi, bo prerojen in pomlajen. Težava v življenju bo laže prenašal. Res pa je, da vsakdo, ki pije iz tega studenca, ne bo užival njegovih čudovitih dobrot. K studencu moraš priti pripravljen. Če greš na izlet s skrbi in neprestano premišljuješ kako in kaj, imaš od izleta edino to, da dihaš etat zrak. Za vse druge vrednote, ki bi jih našel, pa si samega sebe ogoljufal. Vsa-komu delovnemu človeku je potreben po delu odih in počitek. Neprestano delo človeka ubija in ga naredi nesposobnega, da bi delal kaj boljšega od sebe. Res je delo je osnova človeškega življenja, delo je ustvarilo človeka, toda delo, ne garanje! Počitek je prav zato potreben, da bomo laže in uspešneje lahko delali.

Uspehi, Zidarja' v Kočevju

Splošno gradbeno podjetje »Zidar« v Kočevju se je začelo po raznih preobnavah razvijati šele nekako po letu 1951. Veliko težav je moral premagati celoten kolektiv in vodstvo, da so se dvignili iz zaostalega poslovanja in pomanjkanja mehanizacije.

Delavski svet je imel letos 9. aprila zasedanje, na katerem so potrdili zaključni račun podjetja za leto 1953, ki priča o izrednem napredku podjetja.

V letu 1953 je imelo podjetje gradbišča v Kočevju, Velikih Blokah, Rakeku, Ribnici, Kostelu in Delnicah. Na vseh teh gradbiščih so bili zgrajeni objekti, ki so v ponos podjetju in vsemu okraju. Poleg teh

gradbišč se v sklopu še stranski obrati, ki so sedaj dobro mehanizirani in v veliko pomoč glavni dejavnosti. Mehanična delavnica, mizarstvo, betonarna, teracerstvo, mehnično tesarski obrat, steklarstvo, pleskarstvo, kovčarija, elektromonterska in vodovodna instalacijska delavnica zaposljuje nad 150 kvalificiranih delavcev. V veliko pomoč podjetju je tudi lastni avtopark in prevoznišvo na vprego. Lani je bilo nabavljenih veliko gradbenih strojev, tako da je podjetje sedaj sposobno prevzeti vsako delo visoke ali nizke gradnje. Veliko izpopolnitev in napredkov podjetja kaže že vrednost osnovnih sredstev. Na dan popisa so bila osnovna sredstva ocenjena na 16 milijonov, v temu letu je bilo pa nabavljeno toliko novega, da je sedaj bilancna vrednost osnovnih sredstev 60.530.691 dinarjev. Delovni kolektiv sestavlja sedaj 850 delavcev, 3 inženirji, 10 tehnikov in 12 delovodijev. Z ozirom na letošnja dela pa bo treba povisati stalež na 1400 ljudi.

Bilanca je pokazala tudi velik porast proizvodnje. Zanimljivo jo je primerjati s prejšnjimi leti. Proizvodnja je bila realizirana v letu 1950 na 7 milijonov, 1951 na 18 milijonov, 1952 na 105 milijonov in leta 1953 na 348 milijonov dinarjev, kar se izraža v knjigovodskem prometu za leto 1950 — 106 milijonov, 1951 — 142 milijonov, 1952 — 845 milijonov in za leto 1953 — 3 milijarde 285 milijonov.

Čeprav je bilo veliko narejenega za izboljšanje življenjskih pogojev kolektiva, bo treba izboljšati še stanovanjske prilike, predvsem za sezonske delavce na gradbiščih. Podjetje si gradi tudi lastno devetstanovaljsko stavbo.

V predlogu za leto 1954 se glasni pripombe za skupni družbeni proizvod in narodni dohodek kočevskega okrajja: »Skupni družbeni proizvod in narodni dohodek se dvigata v tako velikem odstotku izključno zaradi dviga gradbeništvu, ki bo porastlo na 203 %«. Da je tega dviga prišlo, je zasluga vodstva podjetja, ki se ni ustrašilo dela in odgovornosti za razširitvijo gradbišč izven meja Kočevja in je s tem začelo večino gradbenih del v tem koncu domovine. Podjetje je bo plačalo poleg vseh dajatev še 33 milijonov okrajnega davka od dobička, vsa ostala industrijska podjetja okrajja, vključno Rudnik Kočevje, Tekstilna tovarna, LIP Ribnica, LIP Kočevje itd., pa bodo plačala 32 milijonov. Ta primerjava jasno pokaže vlogo podjetja »Zidar« v gospodarskem okraju Kočevje.

Na račun podjetja je padlo čisto veliko pikrih pripomb z raznih strani. Molče je šel kolektiv preko vsega tega ter sedaj dokazal, da zasluži vse drugačno vrednotenje in upoštevjanje, kot je bil to do sedaj običaj v Kočevju.

Andrej Arko

možne hše. Cezmerno pobožna, sicer pa ne preveč prikupna, pri moških ni imela kaj prida uspeha. Sosedje vedo povedati, da je že večkrat poskusila s snubjenjem tu in tam, a povsod zaman, četudi je njeno posestvo, na katerem živi s svojo materjo, zelo vabljivo. V mladih, da bo bodočega moža »ku-

oklicev. Fant izhaja iz 12-člane družine, njegova sestra je bila do nedavna svetovalka v Marjini družbi v Metliki. Rad jebral knjige nabožne vsebine, ki mu jih je posojala farovška kuharica. Dekleta so se rada ozirala na njega, vendar se je fant spričo pretirano stroge verske vzgoje izgubil žensk.

Kaj se je zgodilo? Mlademu »po silni ženini se je čudno zdelo, zakaj se nevesti tako zelo mudi pred otar. Istega dne, ko ga je popoldne metliški prost zaman pričakoval k nauku, je se proti večeru sam pojavil v farovžu in poln žalosti povedal precastitemu, da se je premislil, da se z R. ne name-

novno so sklepali »kravjo kupčijo« iz mladega, lepega tanta. Vsega tega mešetarjenja pa je bilo fantu dovolj in ker je pošten, je nekaj dni taval okrog kakor v sanjah, ker se ni ni ni mogel odločiti za zakon z nevesto, do katere ni čutil niti najmanjše ljubezni. Ker je bil blagajnik domačega gasilskega društva, je uredil blagajniško knjigo in pošteno priložil ves družinski denar knjigi, napisal listek, naj domači to oddajo društvu v predsedniku, sam pa se je hotel enkrat za vselej otresti vpliva vsiljene neveste, župnika in kratkovidnih staršev.

Ev vzela ga je noč. Odšel je z doma v tuje kraje, ne kam čez mejo, ker v svoji preprosti poštenosti ve, da ima domovina za pridne, delovne roke dela na pretek.

Splošno gradbeno podjetje

„PIONIR“

NOVO MESTO

razpisuje:

3 ŠTIPENDIJE ZA SLUSATELJE GRADBENE FAKULTETE TVŠ v Ljubljani in 5 ŠTIPENDIJ ZA SLUSATELJE SREDNJE TEH-NICNE SOLE — GRADBENI ODDELEK v Ljubljani.

Ponudbe z opisom dosežanj študija ter potrdilo o uspehu dostaviti direktorji v Novem mestu. Štipendije so od 5.000 dinarjev navzgor z ozirom na pogoje, sprejete v pogodbi o štipendiji.

Obnovimo sindikalni dom v Novem mestu do kraja!

S podporo in prispevki delovnih kolektivov je bil v preteklih mesecih obnovljen sindikalni dom v Novem mestu. Vrednost opravljenih del znaša nad 1.600.000 din, k čemu so največ prispevali v denarju, materialu in priložnostno delovni sili: Direkcija LIP Novo mesto, sindikalne podružnice GG, Klavnic in mesarstva, trg. podjetje Pečaršana, industrijska perila, Zelenina, Izbira, Uprava cest, pošte, cestarjev Trobnice, trg. podjetje OZZ, Rog Novo mesto, Kremen, sind. podružnica hotela Metronol, sodišča in tožilstva, OLO, GOP Novo mesto, tovarna lesnih izdelkov in še nekatere podružnice.

V materialu in uslugah so največ prispevali kolektivi: Elektroinstalacijsko podjetje Novo mesto, Opekarna Zalog, železničarji Novo mesto, opekarni Prečna in Preševci, drž. posredstvo Klevčev, SGP Pionir, Avto-prevoznišvo Novo mesto, LIP Straža in Soteska, tehn. sekcija za ce-

ste, kmet. šola Grm. gradb. podjetje Krka, Mestno prevoznišvo in GOP Novo mesto.

Največ pomostovalnega dela pa so opravili člani sindikalnih podružnic: Elektroinstalacijskega podjetja, GOP Novo mesto, tekstilna tovarna, lesnišiške perila, »Kriker«, tovarne lesnih izdelkov, čevljarstva podjetja, podružnice trgovskega podjetja, uslužbeni NB in DOZ, SGP Pionir, Elek-tr. obrata Novo mesto, Keramike, GG Novo mesto, avto-prevoznišvo in mestnega prevoznišva ter Zidarstvo-kovarskega podjetja iz Gotne vasi.

Za končan ureditev doma pa bi upravnica sindikalnega doma potrebovala še približno 450.000 din in naprosila podjetja, kolektive in sindikalne podružnice, da pokažejo razumevanje in pomoč tudi pri zaključnih delih. Le tako bo sindikalni dom obvarovan in v ponos delavcem in nameščencem novomeškega okrajja.

I. M.

ZAKON NE SME BITI „Krauja kupčija...“

Metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

Kako pa se je začutil precastiti, ko na njegovem dan k predporočnemu nauku ženina in v farovž, kjer ga je nevesta zama zopet pričakovala.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

»Krauja kupčija« ni uspela

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

Romantična Bela kraljina z neromantičnimi običaji

Tudi v romantični Bell kraljini, kjer ljudstvo ljubosumno čuva svoje stare običaje in narodopisna izročila. Če žive ljudje, ki mislijo, da »glas srca« pri sklepanju zakonske zveze med ženinom in nevesto ni uvaževanja vreden, da je skratka treba pri tovrstni življenjski pogodbli misliti samo na grunt, vse drugo pa bo že samo prišlo, ko se bosta mož in žena navadila drug na drugega. V Bell kraljini se v odmaknjenih krajih še danes sklepajo zakonske zveze na ta način, da starši pošljejo na ženinov ali nevestin dom prošnjače. Prošnjači pridejo v hišo z verigo preko ramen in povprašujejo domače, če imajo zares mlado junico na prodaj...

Nevestini prošnjači v metliški fari

Vse to ni pravzaprav nič drugega, saj starih ljudskih običajev, kaj hočejo prošnjači na fari, živ način staršem in radovednim sosedom javno razglasi, kaj se je tiho, tiho spletilo med dvema ljubčima »gema, ne bo nihče zati, dokler imajo zvezo z dogovorom med nevesto in ženinom, uglaševal in ljubeče strune.

Drugače pa je mislila vsiljiva nevesta R. P iz vasi B. v metliški fari, ki je doma iz pre-

našem godežljju so ponekod še v veljavi prečudni običaji, ki nitmajo z današnjo stvarnostjo in naprednim razvojem naše družbe povezave, niti življenjske upravljenosti. Starši svet, v katerem je raznih navad in razvad se nekako ne more spriljzmiti, da so minuli časi, ko so starši možili hčerko oz. ženiil sina, misleč samo na koristi zemlje in grunta. Kolkto tihih zalotiger so na ta način skovali mladim, ki jih niso niti vprašali, kaj jim velj sree, ko se niso ozirali na ljubezen, ki je bila v vseh časih in pri vseh n rodih pogoj za srečno življenje v zakonu? Ze davno, davno v spomin starošnosti, vrazševskega pripovedništva, v povesti »sosedov sin«, prikazal tovrstne zabode starega sveta in v preprosti, a prepričljivo napisani povesti obšodil »tiransko« voljo staršev, ki menjlo, da je zakon »kravja kupčija«.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

metliški farovž pa je v preteklosti imel dokaj močan vpliv na obe omenjeni družini. Tudi sedanjim metliški prost je bil, ko sta ga nekaj dni zatem obiskala v farovžu vsiljiva nevesta R. in oče snubljenega ženina C. A., zelo navdušen za novi zakon med R. R. in C. A.

Dolenjski železničarji — gospodarji na svojem

Sindikalna dvorana železničarjev... Na sredi jih maršala Tita, ob njem rdeči delavski prapor, državne in slovenske zastave. Ob mizah 26 resnih obrazov, ki se zavedajo svetega trenutka.

»Začeljem prvo zasedanje delavskega sveta...« Dosedanji predsednik posvetovalnega delavskega sveta je spregovoril. Pazljivo poslušajo člani poročila, prav posebej še poročilo direktorja Antona Rolha, ki jih se-

nili naše železnice. Teško in trdo delo jih čaka, toda njihove želje roke, od sonca ožgani obrazi, njihova trdna volja in veselje jamčijo uspeh.

Delavsko samoupravljanje uveljavljajo zdaj tudi pri železnici, temu največjemu državnemu podjetju. Voljo predsednika delavskega sveta. Trije so predlagali. Preudarno obkrožujejo delegati imena na volilnih listih. Z veliko večino glasov je bil izvoljen Martin Golobič, deseterčrnomajski nadzorniškega sreza v Semiču. Toplo so pozdravili delegati njegovo izvolitev, nakar je takoj zavel predsedniško mesto.

Kdo je mož, ki so mu delegati zaupali tako važno mesto? Rodil se je leta 1910 v Semiču. Teško je živel v mladih letih; že leta 1927 si je poiskal kruha pri železnici. Trdo je garal za 320 din na mesec in bil večkrat odpuščen. V narodnoosvobodilni vojni je vedel, kje je njegovo mesto. Bil je bореc 15. in 9. brigade; v devetih brigadi je postal komisar čete in bil enkrat ranjen v bitkah s fašisti. Takoj po osvoboditvi je postavil vse svoje znanje in moči na razpolago železnici. Prav posebno se je izkazal pri obnovitvi belokranjske proge. Bil je požrtvovalen delavec, dvakrat nagrajen in enkrat pohvaljen. Od leta 1947 je deseter vožnje skupine v Semiču. Temu vzornu so zaupali člani delavskega sveta odgovorno predsedniško mesto.

Nato so razpravljali o osnovnih sredstvih podjetja, o najetju kreditov, o posojili in amortizaciji, investicijah, remontih, pomenili so se o delu in normah, pohvalili so to in ono, pa tudi pogrjavili, kar doslej ni veljalo. V razpravljanju so sodelovali tudi gostje: tajnik Okrajnega sindikalnega sveta Nace Murgelj, zastopnik Direkcije železnic iz

Ljubljane Edo Grebensek, namestnik oddeleka za varnost prometja, ki jim je čestital k velikemu prazniku. Kot rdeča nit vsega dela mora prepletati delavnost železničarjev skrb za varnost prometja. Sklepnino besedo je imel član kolektiva in zvezni ljudski poslanec Avgust Jazbinšek. Uresničena je dolgotrajna želja železničarjev, je med drugim dejal, da bi sami upravljali železnico. Poželel je tudi varijem veliko uspehov pri nadaljnjem neumornem delu v korist skupnosti.

Izvolili so še 4 delavce in 2 namestnice v upravni odbor podjetja in tarifno komisijo.

Prvo zasedanje delavskega sveta tega velikega dolenskega kolektiva železničarjev je dokazalo, da so izvolili prave ljudi v vodstvo podjetja. In ni treba dvomiti, da ne bi kolektiv podjetja za vzdrževanje proge Novo mesto postal kmalu eden naših najboljših kolektivov!

Z večernimi vlaki so se vračali delegati domov, da bodo poročali volivcem, kaj so sklenili, kako bo živel in dihlo poslednjih njihovih podjetje. Kolesa vlakov, ki jih tujejo vsak dan, pa so v enakomernem ritmu pela pesem dela: nekdo brezpravnih hlapi — danes svobodni gospodarji na svojem.

K. S.

MARTIN GOLOBIČ, predsednik delavskega sveta Podjetja za vzdrževanje proge Novo mesto

znanja s stanjem podjetja ob predajanju v njihovo upravljanje. Praznik je danes, velik praznik dolenskih železničarjev. Delavci podjetja za vzdrževanje proge Novo mesto, čigar področje se razteza od Ljubljane do Metlike, od Grosuplje do Kočevja, od Trebnjega do Sevnice in od Novega mesta do Straže, imajo veliko področje, še večjo pa odgovornost! Le-tega se vsi dobro zavedajo. Že ko so volili delegate za delavski svet, so izbrali najboljše med dobrimi, da bodo na novo zorali ledino in dvig-

17.000 litrov vode več na uro za Novo mesto

Obnova novomeškega vodovoda lepo napreduje. Poleg zajetja v Stopičah, je že dokončan tudi zbirnik na Tečki vodi in glavni cevovod do zbirnika do Črnačnice. 29. aprila popoldne so priklopili novi cevovod na starega v Črnačnicah.

Potrošniki v mestu so z zadovoljstvom opazili, da s črno vodo prideka v mesto več vode. Tudi prebivalci v Koloniji so po dolgem času spet dobili vodo. Izdatnejši dotok vode je posledica priključitve novega cevovoda s premerom 200 mm na stari cevovod v Črnačnicah, s čimer se je pritisk povečal za toliko, da pride v mesto sedaj okrog 17.000 litrov vode vsako uro več, to je približno za četrtino več kot doslej, kar se seveda že pozna.

Ker bodo cevi do mesta položene po čisto novi trasi, morajo izkopati tudi novi jarek. V enem mesecu so izkopali 1200 m jarka v najslabšem terenu. Sedaj vrtajo s kompresorjem skale in čistijo z razstreljivanjem kamenje iz jarka, nakar bodo nadaljevali s polaganjem azbestnih cevi premera 150 mm do zbirnika na Črnačnici. Azbestne cevi polaga oziroma nadzoruje delo strokovnjak tovarne Anhova, ki je cevi dobavila

in ki tudi jamči zanje. Obenem s polaganjem novih cevi, je treba odkopati stare, ki bodo uporabljene na drugem kraju.

Ce bo delo tako v redu potekalo naprej kot doslej, bo glavni cevovod do zbirnika na Grmu končan do srede julija, morda celo prej. V tem času bosta nemara dogotovljena tudi zbirnika na Marofu, ki bo poleg glavnega zbirnika za vse mesto in okolice. Črnivec bomo sami pomagali, prej bomo imeli v mestu dovolj vode, ne samo 17 ali več kubikov, pač pa toliko, kolikor jo bomo potrebovali.

Koristi od obnovljenega novomeškega vodovoda bodo mnogi tudi izraj pod Gorjanci. Predvsem Teška voda in višje ležeče vase tega področja. Na Tečki vodi je napravljena izlivka za bližnje vase. Tako bo Teška voda imela

Oopravljajmo takšne napake!

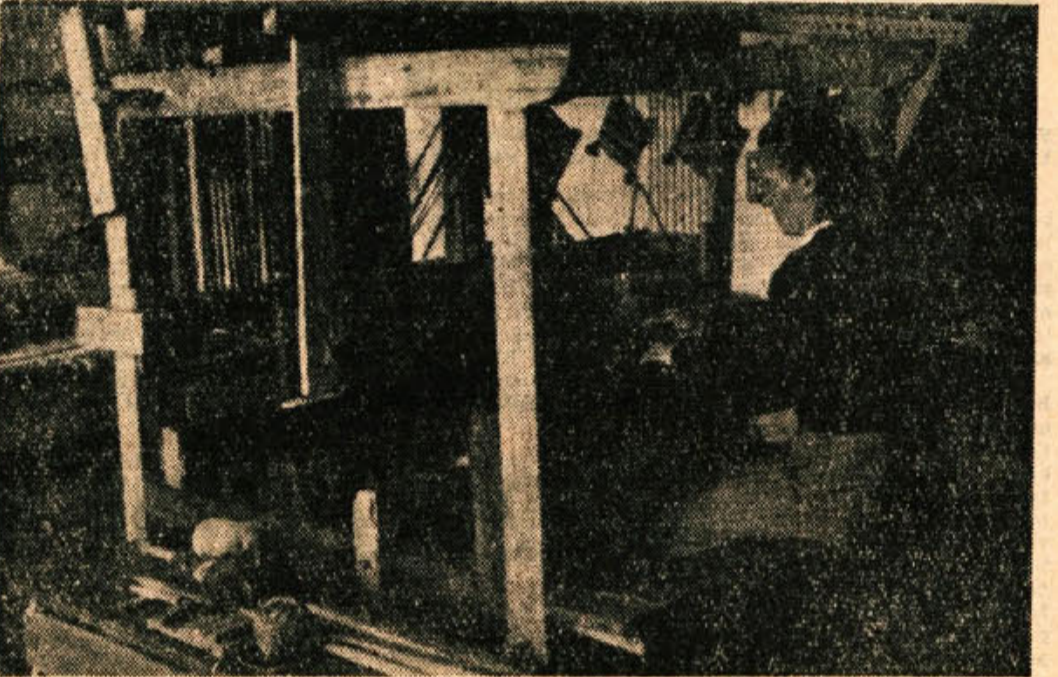
Ko se srečata znanci, je pač nekako samo po sebi razumljivo, da si med drugim potožita o vsakdanjih težavah. Žal pa se to vse prepogosto preljuje v pogovor o takih zadevah, ki naj bi osrčile le v krogu družine. Ne potožimo prav prerade o napakah članov družine, sorodnikov, znancev? Govoriti o napakah odsotnih pa se pravi — obrekovanje. In če bi se večina kritično vprašala: nisem med tistimi, ki bi jim

skrili prislukovalce dejal obrekanjivka, kaj bi si morale priznati? Neznajčno je, razgaljati slabe strani kogar koli neprizadetim, razen tega pa ima tako početje še eno veliko senčno stran. Vsakdo je dolžan varovati ugled svojcev in se truditi, govoriti o njih le tako, da bi ne prišel prav nič v zadrego, če bi se kdo »obrekovan« takega pogovora udeležil. (Kar ni prav v družini, bo pametna gospodinja znala na miren in prepričljiv način sama urediti in za to ne bo iskala nasvetov znanck, ki bodo njeno zaupanje kaj lahko izkoristile.) Drobni prepri so skoraj neizogibni v vsaki družini; ne iščimo si tolažbe pri tujih ljudeh, temveč uredimo to za zaprtimi vrati. Ko bo naš prepriček pozabljen, bo znanka morda o njem še razmišljala ali ga komu napre »zaupala«.

Se hušje je, če o nekem govorimo v družbi neznancev ali nekje, kjer tak pogovor lahko še kdaj sliši. To je predvsem neznančno in nevedno današnje žene. Nikdar ne vemo, če kdo, ki ga ne poznamo, ne pozna obrekovanega ali je morda njegov ožji znanec. Zal vse pre-

imelo vode skoraj dva dni zaradi cevi, ki je počila v izredno težkem terenu. Potrošovalni delavci so se potrudili, da so navzile dovoz in težkin posojem vodovodu popravili v rekordnem času.

(Prejani) teden Novo mesto ni imelo vode skoraj dva dni zaradi cevi, ki je počila v izredno težkem terenu. Potrošovalni delavci so se potrudili, da so navzile dovoz in težkin posojem vodovodu popravili v rekordnem času.

Na razstavi ob občinskem prazniku v Adlešičih so pokazale tkalke tudi dragoceno novost, kako se doma tke lepo in trpežno volneno sukno. — To je uspeh strokovnih tkačev, ki so bili v Adlešičih že štiri in bodo z njimi še nadaljevali.

Dve novi izdaji založbe „Kmečka knjiga“

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Prizadevna »Kmečka knjiga« in domačim izdajalcem (Bregar in Milena), tretjih, moralnih slabšev, iztirjenih ljudi, ki klavrnopropadejo. Drago Vresnik je s to povestjo pokazal nekaj prav dobrih pripovednih vrhlin. Knjiga je zaslužila najtiš, kakor zasluži velik krog bralcev.

Če študent na rajžo gre...

Znano je, da so si bile predvojnne prosvetne oblasti vseh barv in stranč edine v tem, da naj mladi intelektualci ne drežajo v prece družbene probleme, ampak naj se izpopolnjujejo svoje ozko strokovno znanje, da bodo čimbolj ubogljivo orodje vladajočega razreda. Vladajoča buržoazija si je obetala, da si bo tako uspešne obranila privilegirane položaje in s ekonomsko premočjo zadobljene

predpravice pred delavstvom, obrtništvo in podeželskim prebivalstvom.

Zato ni za nas nobeno presenečenje, če si je naše podeželje vsakega inteligenta, ki se ni umarjal v duhovniški poklic in s tem ožaril svojo faro z močnim cerkvenim sijajem, predstavljalo kot vsežaljsko bitje, ki na ločiti jemenca od pence, ki zna govoriti pa nič povedati, ki zna la-

gati dekletom, ne more pa spiti dva kozarca, ne da bi bil okrogel. Odraslega ukoreninjenega prepričanja so številni študentske popevke, kakor: Če študent na rajžo gre... Zivel nekdo je... itd.

Dobro piše, dobro je... ta verz nemara lepo teče, toda bil je resničen le za sinove bogatašev in oblastnikov. Za otročno vedno delavske, kmečke in uradniške inteligence pa je bila pot študenta pod vodstvom komunistične partije in tako prispevali k veliki družbeni prenovi. O delu predvojnne dijakne ilegalne komunistične organizacije na novoškem gimnaziju nam je na sestanku Dolenjskega študentskega kluba obširno govoril ljudski poslanec Niko Silih, eden najdelavnejših članov te organizacije.

Kako je danes? Danes so obveznosti študentov do najširših ljudskih plasti večje, kakor kdajkoli pred v naš zgodovini. Vsa oblast pri nas je osredotočena v rokah delavskega razreda, v rokah delovnega ljudstva, zato je nemogoče, da bi izobrazbenstvo varovalo

Dvojni jubilej Jaka Pretnarja - vodje novomeške kurilnice

Pretokl teden je v Brsljuno praznik 20-letnjim jubilej Jaka Pretnarja, vodja novomeške kurilnice državnih železnic. Dvajset let je minilo, odkar služuje v Novem mestu. Na prireditvi, ki so mu jo pripravili člani delovnega kolektiva kurilnice, so prili tudi zastopniki ljubljanske kurilnice, zvezni ljudski poslanec Avgust Jazbinšek, direktor podjetja za vzdrževanje proge tov. Rolih ter aktivni in upokojeni železničarji kurilnice Novo mesto. V imenu delovnega kolektiva je tov. Pretnarja pozdravil strojni mojster tov. Zagar in mu čestital k dvajsetletnici službovanja v Novem mestu in k 25-letni poroki. Tov. Mazovec se je v imenu kolektiva poslovil od članov, ki sredi v pokoj, tov. Riko Paznik, šef kurilnice Ljubljana, pa je v imenu svojega kolektiva pozdravil tov. Pretnarja in upokojence, nakar mu je izročil lepa darila. Sople in darila so svojem vodji dali tudi železničarji kurilnice Novo mesto. Tov. Pretnar se je za pozornost in darila iskreno zahvalil. Nato je tov. Jazbinšek v kratkih besedah opisal požrtvovalno delo tov. Pretnarja med NOB, ko je pomagal našemu osvobodilnemu pokretu z dragoceni informacijami ter moralno in materialno podporo.

Prihajljivega vodjo je pozdravila z navdušenimi ovacijami mlada železničarjev kurilnice in njihove družine. Po svetovnih govorih se je razvila zelo prijetna in družabna zabava.

Akademija novomeškega učiteljskega Zbornice

Zadnji petek so pokazali mladi učiteljskega učiteljskega akademija v DLP, da se resno pripravljajo tako na svoj poklic, kakor tudi na z njim tesno povezano ljudsko kulturno-prosvetno delo. Pevski zbor je pod vodstvom tov. Toneta Markija ubran zapel vrsto pesmi. Posebno so ugajale recitacije, med fizikaljnimi vajami pa nastop s kolebnicami. Igrali so tudi enodejansko Starer Millon. Udeležba je bila slaba, čeprav bi dobro pripravljena akademija zaslužila večjo pozornost novomeškega občinstva.

V Veliki Loki so odkrili smrđljivo gnezdo

V splošni kmetijski zadrugi Velika Loka so v zadnjem času odkrili vrsto nepoštenih dejanj, ki jih zagrešili uslužbenci. Gre za poverljivo nad pol milijona dinarjev, katere so si prilastili uslužbenci na ta način, da so izstavljali namišljene račune, denar pa spravili v lastni žep. Upravni odbor KZ je sklenil, da bo temeljito preučil vsi vsem nepoštenjakovi in v zadrugi in zahteval poleg kazni tudi povrnitev prilastenega denarja do zadnjega dinarja. O zadevi bomo še pisali, ko bo izreklo zadnje besedo okrožno sodišče v Novem mestu.

Stroj prebivalstva

	1938	1939	1940	1951	1952
delavski	3%	7,1%	10,1%	12,0%	10,3%
kmečki	37%	32,7%	24,1%	14,9%	14,4%
uradniški	33%	35,1%	36,9%	30,4%	31,4%
občinski	13%	9,7%	8,1%	7,9%	7,1%
svobodni poklici in ostali	12%	5,4%	1,7%	5,3%	6,9%

Socialni sestav kaže, da prevladujejo iz vrst uslužbencev in namestencev ter da je število teh v primerjavi s predvojnimi stanjem močno naraslo. Te spremembe moramo vsakega smatrati kot resno opozorilo za sistemov, ki nas študentov in vzpodbud za študij podeželskih in delavskih otrok. Čeprav so tudi med uslužbenci krog nastale marsikater spremembe in danes ti sloji ne predstavljajo več tistih ljudi, ki so pred vojnimi vojnimi študentov. Če so glavni vzroki takega stanja? Slovenija kot industrijska država s močnimi centri je kljub temu še vedno izrazito delavskomečka po svoji socialni strukturi, saj je delavcev in kmetov do 80% v vseh strokovnih, honorarnih službah, 7,6% 19,3% študent. »samopomoč« 15% 16,7%

(Nadaljevanje prihodnjič)

Dopisujte v »Dolenjski list«

S-mona Črnagoj: POKOJNINA SIROTE ANČKE

Poletje se je prelilo v jesen. Pod temnim gozdom na pobočju Gorjancev je čepela vegasta hišica, pokrita z ohrnelo slamnato streho; iz poveznjenega dimnika je puhala bledikasti dim, ki se je vrtinčil proti nebu skozi jate vrnan in medle žarke jesenskega sonca.

Pri odprtju okna je sedela stara Ančka in čuvala hišo, čeprav ni bilo v njej ničesar takega, kar bi bilo treba čuvati. Vendar so bila vrata trdno zapahnjena, in kadar je bajtar Gašper odšel sekati les, njegova žena pa v dolino pomagat kmetom, sta pustila Ančko doma za varuha, da je pazila na ogevi, kokoši in dolge ciganske prste.

Gašperjeva sta imela ravno toliko zemlje, da sta lahko zredila prašiča in nekaj kokosov, pa sta se stare Ančke vseeno usmilila in jo vzela k sebi. Reva je od starosti in garanja opesala in je niso nikjer več marali za dekle. Vse življenje

je delala, a zdaj je bila navajena na usmrjenje dobrih ljudi; in ker se je v bogatih grunarskih hišah usmiljenje že zdavnaj umaknilo grabežljivosti, je tudi Ančka našla edinole v borni koči prostorček pri pečini in pri skledi. Kolikor je mogla, je pa tudi pomagala pri delu.

Prašiča je že navsezgodaj nakrmlila gospodinja, Ančka pa je pomejala sobo, postregla grlici in natresla zrnja kokosim, ki so se zdaj že zadovoljno sprehajale okrog grčavih jablan na vrtu.

Zato je lahko počivala. Gledala je skozi okno in se veselila tople, sončne jeseni; opazovala je oblačke, ki jih je lahna sapica podila po modrem nebu in poslušala šumenje gozda za hišo. Nič hudega ji ni. Podnevi je ne. No, takole ponohi, kadar morata Gašperjeva zaradi nujnega dela prenočiti drugod, ji postane že malo temarajno pri srcu. Včasih se v gozdu

oglasila sova ali zaskovika čuk. Pa naj je skovika, Ančka se smrti ne boji. Kolkokrat v življenju ji je bilo že tako hudo, da bi bila najrajši umrla. Zastrmela se je v širno dolino pod Gorjanci in se zamislila. Kaj vse je že doživela in pretrpela!

Očeta je izgubila že v zgodnji mladosti. Ker doma ni bilo dovolj zaslužka, je hodil delat v bosenske gozdove, dokler se ni podrla nanj drevo in ga zmečkal. Kmalu potem ji je umrla tudi mati in ko je bila sirota stara sedem let je služila pri tujih ljudeh za pekarju. V šolo je niso pustili, češ da mora delati, ne pa postopati. Od nedeljnih, ko so drugi otroci hiteli v lepih oblekah in škripijočih novih čevljičkih v cerkev, je ona stala bosa in raztrgana na hlevskem pragu in žalostno gledala za njimi. In tako so minevala leta. Iz otroka se je razvila v dekle, iz pestunje in pastiri-

me vojno pri partizanih, zdaj pa dela v mestu.

Spraševal jo je, kako je ji godi, in se je delal, kakor da se mu zelo smilila. Čez štiri najst dni se vrnil s papirjem in persom; natanko je vse zapisal, kie in koliko časa je služila. Tudi imena nekdanjih gospodarjev mu je morala povedati in se navsezadnje na papir podkrižati. Le zakaj jo je toliko spraševal? Saj ni nikomur nič ukradla. Najbrž se je hotel samo malo pošaliti z rjo, kakor že marsikateri škric. Hudega menda ne bo nič, ker je tega že več kakor leto dni, pa ni imela še nikakoli stisniti.

Sonce se je povzpelo že visoko na nebo, ko je Ančka zaslišala pred hišo glasno govorjenje. Po bregu navzgor sta pripohala dva človeka. Prvi je bil Gašperjev nekdanji znanec, ki je večkrat prišel v hrib sekati les, za njim pa je korakal možak s torbo. Kratkost obstala pred odprtim oknom.

»Dobro jutro, Ančka,« ji je veselo pozdravil Janez; postal je nikakor ni mogel najti, pa sem mu jaz pokazal pot.«

Ančka je odprnila vrata in radovedno ogledovala pismonošo.

»Denar sem vam prinesel. Samo podkrižati se bo treba. Kar noter stopimo, za mizo bo šlo laže.«

Sedla je za majovo mizo in začrtala v poštno knjigo tri velike križe.

Pismonoša ji je odšel petinšestdeset tisoč dinarjev, se pravi pokojnino za tekoči mesec in za eno leto nazaj.

»Tovariš Završnik ni je naboli naj vas pozdravim in vam povem, da je zato tako dolgo trajalo, ker je bilo treba zaslati vse priče. O pokojnini ni takrat nič govoril, da se ne bi tretkrat veselili.«

Ančka si je pomencala oči; ali je res, ali sanja? Otipavala je tisočke, kakor čudeza iz devete dekle in šele, ko sta ji oba moža potrdila, da je to res njena pokojnina je vzkljnila:

»Saj sem vedela, da je Završnikov Joze dober fant!«

»Pa časi so trugačni, Ančka, časi,« je dobrotno pripomnil pismonoša. »Zaj delovnemu človeku na starost ni treba več umreti od lakote!«

Nišja glasbena šola v Novem mestu, ki nosi ime po priznanem skladatelju in glasbenem pedagogu Ignacu Hladniku, je bila ustanovljena 1. marca 1946 z dekretom tedanjega

okrožja in ima šest letnikov. Fondu je vsa godala, pihala, trobila, narodna instrumente in solo peje. Začetak je bil težak, ker ni bilo ne prostorov ne instrumentov ne potrebnega sodobnega inventarja, kakor tudi ne kvalificiranih učiteljev. Kljub temu so se tudi te težave obrodile. Upraviteljstvo osnovne šole je odstopilo nekaj sob, glasbeni referent okrožnega zbirnega centra pa je dodelil šoli iz narodne imovine 5 klarvirjev in potrebni sobni inventar, učitelji za razne instrumente pa so bili ljudje, ki so se že leta uspešno udeleževali na glasbenem polju. Šola je do danes pokazala velike uspehe; vzgojila je celo vrsto dobrih instrumentalistov, ki že uspešno nastopajo pri orkestru. Danes ima šola 4 redne namestnice in 9 honorarnih. Z letnim kolektivom letom započnajo sola prve absolventi, od katerih bo večina nadaljevala glasbeni študij na srednji glasbeni šoli v Ljubljani.

V torek, 18. maja, ob 20. uri bo šola v Domu ljudske prosvete za svoj javni letni produkciji pokazala s nastopom svojih učencev uspehe svojega dela. Na produkciji bodo nastopili učenci več oddelkov, kakor tudi loški mladinski orkester. Z novim kolektivom bo ustanovljen na šoli mladinski pevski zbor za predloške otroke in mlence. In 2. razreda osnovne šole. Ker je dobro in mudo, da se otrokom že v rani mladosti vspešje vsele do glasbe in ker bodo s tem dobili tudi prilago za moralni nadaljnji glasbeni študij, vabimo starše, da svoje otroke vpišejo v to zbor.

VPisovanje novih in starih učencev za vse instrumente, solo peje in mladinski zbor bo od 2. do 5. junija od 9. do 12. ure v glasbeni šoli (osnovna šola). S. Strajnar

Javna produkcija glasbene šole v Novem mestu

IZ NAŠIH KRAJEV

Predgrad ob Kolpi

Prvi maj, praznik delovnih ljudi, smo v Predgradu prav slovesno in lepo praznovali. Iz vseh vasi naše občine so prihitali zvečer ljudje v dvorano združnega doma k proslavi.

Gasilska četa Predgrad je priredila po vasi povorko z godbo na čelu. V dvorani je nato godba pod vodstvom Jožeta Šmalca za uvod zapela himno Hej, Slovani. O pomenu proslave prvega maja je govoril Franc Jarnovič, učitelj iz Zagodca, godba je zaigrala: Svobodina je naša domovina, šolski otroci pa so pod vodstvom tov. Gerkečeve, učiteljice iz Staroga trga, peli in deklamirali. Po končani proslavi je Zvečer borcev priredila prosto zabavo s plesom. Igrala je godba na pihali in tamburaški zbor.

Mladina iz Predgrada je pred združnim domom postavila 38 metrov visok smrekov mlaj.

V Mirni peči smo proslavili prvi maj

Zadnjega aprila smo imeli v združnem domu slovesno prireditev v proslavo prvega maja z govornimi, deklamacijami, petjem in fizikalnimi točkami. Po sporedju je bil družabni večer, cigarišni dobček je namenjen združnemu domu. Treba je pa pripomniti, da smo na proslavi pogrešali zastopnike krajevnih oblasti, manjkalo pa je tudi precej članov SZDL, ZB in ZKS, kar gotovo ni pravi! Manjkali so kmetje in kmečki mladinci. Kako bi bilo lepo, da bi oba, delavec in kmet, skupaj praznovala prvi maj, praznik dela. Saj s tem praznovanjem damo delu priznanje in čast. Vemo, da je naš kmet za časa NOB in po osvoboditvi, v razdobju pospešene industrializacije, prispeval velik delež. Zato bi bilo prav, da bi s skupnim praznovanjem prvega maja tudi na zunanji pokazali,

kako tesno so povezana prizadevanja delavcev in kmetov in vseh naših delovnih ljudi. Saj sta v naporih za našo blaginjo in boljše življenje delavec in kmet najmočnejša zavezanika. Naj drugo leto oba družno proslavita praznik delovnih ljudi — prvi maj! B. A.

Uspeli koncert v Gabrovki

Gabrovka je 25. aprila spet doživela lep kulturni dan, posvečen prazniku dela. Trije domači pevski zbori in orkester DPD Svobode iz Črnuča so priredili koncert na prostem.

Ljudje v Gabrovki nimajo možnosti poslušati vokalno-instrumentalnih koncertov, pa je vodja orkestra v Črnuču, prosv. inspektor Marjan Binter, ponudil sodelovanje svojega orkestra. Kljub nekoliko deževnemu vremenu so ljudje udeležili koncerta z zelo velikim številu. Pod vodstvom ravnateljice Anice Volkarijeve so nastopili pionirski, ženski in moški zbor. Nekaj pesmi so peli ob spremljavi orkestra.

Ljudje so bili izredno navdušeni in se za tako lep kulturni užitek iskreno zahvaljujejo orkestru in njegovemu dirigentu ter domačim pevskim zborom in pevovodkinji. Ta prireditev je pevske še bolj vzpodbudila za nadaljnje delo. F. P.

Adleščičani so dobili pošto

Prvega maja je bil v Adleščičih odprt poštni urad, s čimer je naš praznovanje praznika delovnih ljudi dobilo še poseben pomen.

Pred poštним uradom se je zbrala množica ljudi, gasilcev in mladincev predvojaške vzgoje. Ko je okrog 10. ure prispel avto z zastopniki poštne direkcije iz Ljubljane, je goste pozdravil tamburaški zbor »Adleščiča tamburica«.

Po odigrani himni je goste nagovoril predsednik občine Požek Ivan, v imenu poštne direkcije pa je navzočim pozdravil tov. Kost-

jukovski. Govorila sta še ljudski poslanec Martin Zugelj in upravnik pošte iz Črnomlja Mirko Kračmarič. Med igranjem tamburaškega zborja so si gostje in domačini ogledali poštni urad, ki je sicer skromen, pa zelo okusno opremljen, kar je zasluga tov. Kramarča. L. M.

Prvi maj v Žužemberku

Da bi se utrdila tradicija praznika dela, smo letos v Žužemberku hoteli še posebno skrbno pripraviti praznovanje. Mladina je objavila pripraviti kres in postaviti odra za prireditev pod lipo sredi trga, šolska mladina pa se je pripravljala za program. Kot drugod, je tudi pri nas slabo vreme spremenilo znanjo obliko praznovanja. Kres je bil zato skromen in tudi proslava na dan praznika je morala biti v tesni dvorani. Na polnolno je še šolska mladina, spot pa smo pogrešali večjo udeležbo odraslih, kakor tudi zastopnikov množičnih organizacij. Proslava je dobro uspela. Po proslavi so bili učenici osnovne šole in gimnazije pogosteni, kar sta omogočila KZ in Krajevna trgovina.

Občinski prazniki v maju

V nedeljo 23. maja bosta imela občinski praznik občini Velike Gaber in Skočjan, v ponedeljek 24. maja pa Dolenjske Toplice. Za čim boljše praznovanje občinskih praznikov se povsod že pridno pripravljajo, zlasti v Dolenjskih Toplicah, kjer so izvolili poseben pripravljalni odbor. Veličastno prvo praznovanje občinskega praznika, ki bo združeno z odkritjem spomenika padlim borcem, pripravljajo za 15. maj tudi v Trebnjem.

Pohitimo te dneve med pripravitelci teh občin, da skupno z njimi proslavimo spomine na velike dogodke iz let narodnoosvobodilne vojne!

V Sentrupertu bodo imeli kino

Zelja Sentrupertanov in okoličanov, da bi imeli kino predstave, bo kmalu uresničena. Pod vodstvom domačega kulturno umetniškega društva in ob izdatni pomoči vaščanov preurejajo sedaj dvorano bivšega šolskega doma. Za potrebno kabino je delovni kolektiv opelkarne v Prelesju podaril opako, domači vozniki so se obvezali za brezplačen prevoz opake, peska in apna. Pomoč pri delu je obljubil tudi domači privatni gradbeni mojster, prav tako pa je splošna kmetijska zadruga dala v ta namen znaten prispevek v denarju. Aparaturo jim je poplnil okrajni odbor Ljudske prosvete v Novem mestu. Predvidevajo, da bodo priprave za redno kino predstave končane še ta mesec. Kino bo lepa pridobitev za Sentrupert in bližnje okolice.

Trebanjski gasilci so krepko prijeli

Med trebanjskimi gasilci je vladalo precejšnje mrtvolje. Nedavno pa so na občnem zboru sprejeli sklep, da delo društva krepko poživijo in slehernega člana usposobijo za vsakršno gasilsko dejavnost. Sklep so tudi uresničili in se z vso resnostjo lotili dela. V počastitev III. kongresa Gasilске zveze LRS so 26. aprila sklicali članski sestanek, ki so se ga udeležili malone vsi člani. Poudariti je treba, da je prišlo

tudi precej žena in deklet, ki so s tem pokazale razumevanje za tako važno organizacijo.

Na sestanku so se gasilci pogovorili o vseh vprašanih družni- v, zlasti pa o delu v bližnji bodočnosti. Sestega junija bodo praznovali 70-letnico gasilškega društva in se hočejo dobro pripraviti. Do takrat bodo temeljito preuredili gasilski dom in poskrbeli, da bo vse orodje v brezhibnem stanju, saj je orodje, po sklepu III. kongresa, izključno družstvena last. Za obnovo gasilškega doma je ZK Trebnje prispevala 30.000 dinarjev; gasilci se zadrugi za podporo lepo zahvalijo, hkrati pa pozivajo še druga podjetja, da po svojih močeh podpro društvo. Po sestanku so imeli vaje z vsem razpoložljivim orodjem. Temeljito so preiskovali motorno brizgalno in razvili vse cevi, ki jih imajo sedaj nad 500 metrov. Vključili so tudi novo zbirnalnik in razdelilnik. Motorica se je odlično izkazala, vse vaje pa so potekle v najlepšem redu in disciplini.

Po končanih vajah je tov. vrhovšek vsem udeležencem razložil, kako je treba ravnati z motoriko. 15 fantov in deklet je pozornost poslušalo razlago, potem je pa vsak tudi pokazal, kaj se je pri tem kratkem, toda zelo potrebnem pouku naučil. Tudi dekleta so pogumno pristopale k motorju in ga spravile v pogon. Kar je prej v vsem društvu znalo le nekaj članov, za sedaj že nad 40 mladih deklet in fantov. Članice so enodušno obljubile, da se bodo sestanek in vaji redno udeleževale, nabrale pa bodo tudi novih članic. Le tako naprej! S takimi člani in članicami gasilsko društvo v Trebnjem lahko postane eno najboljših na Dolenjskem. Saj ne manjka ne volje ne pogovov za delo. Stane Koštal.

Delovanje Društva prijateljev mladine v Metliki

Zenška organizacija v Metliki je znana po svoji dejavnosti že iz let ljudske revolucije, kakor tudi po osvoboditvi. Zato ni čudno, da je tudi po reorganizaciji, ko je odbor prevzel funkcijo Inicijativnega odbora društva prijateljev mladine, s svojimi aktivnimi tovarišicami imel odbor lepe uspehe.

V teku enega leta je Inicijativni odbor DPM reševal razna vprašanja glede zaposlitve mater z otroci, nepravilne odpuste mater iz služb, vprašanje vzgoje mladine in zaščite mater. Društvo prijateljev mladine je sodelovalo pri ureditvi novoletne jelke. Ravno tako so pripravile pogostitev pionirjev za 29. nov., dan Republike. V pretekli zima so organizirali v Metliki dva lepo uspešna gospodinjstva tečajev, večina pa so mladinke iz okoljskih vasi. Prišla so tudi dekleta

Naročnike opozarjamo,

da je naš novi tekoči račun pri MESTNI HRANILNICI v Novem mestu, in ima številko 616-H-T-24

iz bližnje Hrvaške. Inicijativni odbor DPM je organiziral tečaj tudi na Božakovem in v Drašičih. Pri organizaciji tečajev je pokazala mnogo razumevanja Irena Herakovič, razno tako vodja tečajev Romana Hanzelj. Najbolj razveseljivo pri organizaciji tečajev je bilo, da so pri vodstvu tečajev sodelovale tudi mladinke, ki so prej same obiskovale gospodinjstev tečaje. Tako je na Božakovem vodila tečaj Nemanč Marija, v Metliki je pomagala pri vodstvu Dražja Karolina, v Drašičih pa je vodila tečaj Petric Nežka. Ti tečajji so bili po svoji praktični in ideološki vsebini mnogo boljši, kakor prejšnja leta.

Na prvi letni skupščini so člani društva prijateljev mladine pokazali mnogo zanimanja za reševanje raznih vprašanih mladinskega varstva. Navzoči so bili skoraj vsi učitelji in profesorji, nekaj staršev in ostalih prijateljev mladine. Ze v uvodnem poročilu o delu društva je Ivanc Ranka prikazala celo vrsto prečih zadev, ki jih bo reševalo DPM v letošnjem letu. Po sprejetju pravil, ki sta jih v imenu Inicijativnega odbora sestavila in predlagala skupščini Viktor Švigelj in Regina Fir, so delo v društvu razdelili v štiri sekcije.

Prva sekcija bo skrbelo za vzgojo mladine. Vanjo bodo vključeni prosvetni delavci in starši, predvsem matere. Starši v tej sekciji se bodo seznanjali z načinom sodobne vzgoje otrok v šoli. Sekcija bo organizirala pedagoška predavanja za starše

in mladino. Priredila bo razne praktične tečaje in predavanja za poselsko mladino in pomagala vajeniški mladini pri vključevanju v poklice. Skrbela bo tudi za zdravje razvedrilo pionirjev in mladine. Druga sekcija bo skrbelo za socialno in moralno ogroženo mladino. Pomagala bo zanemarjeni mladini s raznimi dopolnilnimi tečajji, da izpopolni svoje znanje in da se zaposli. Z raznimi ukrepi bodo tudi poskrbeli, da se bodo otroški dodatki ali doklade pravilno uporabljali. Se posebno bodo skrbeli za otroke padlih borcev in žrtve fašizma. Sekcija za prireditve bo imela poleg drugega tudi nalogo, prikerbeli društvu materialnih sredstev, ker je tako bo društvo lahko uspešno delovalo. V tej sekciji bodo vključeni vodje in sodelavci posameznih kulturnih skupin, mlad pevec, folklor, mali harmonikarji, mladinski orkester, fizikultura itd. Četrta sekcija bo skrbelo za ustanovitev otroškega igrišča v Metliki.

Na skupščini je bil sprejet predlog, da društvo prijateljev mladine razširi svoje delovanje na celotno področje občine v Metliki. V posamezne sekcije bodo vključeni učitelji in prijatelji mladine tudi iz vasi. Na skupščini so izvolili upravni in nadzorni odbori. Živahna razprava in načeta vprašanja so pokazala, da ima DPM v Metliki najlepše pogoje za razvoj in uspešno delovanje. R. F.

OPOZARJAMO

vse igralce, da si pravočasno nabavijo srečke 54. kola JUGOSLOVANSKE LOTERJE ker jih bodo prodajali: v krajih le do 20. t. m. zvečer, v vseh sedežih okraj le do 21. t. m. zvečer, v Ljubljani, Mariboru in Celju pa do 17. ure dne 23. t. m., to je do pričetka igranja v Ljubljani na Trgu revolucije

Splošno gradbeno podjetje

„PIONIR“ NOVO MESTO

gradbenega inženirja statika, gradbenega inženirja kalkulanta-analitičnega, gradbenega inženirja šefa gradbišča, več gradbenih inženirjev in tehnikov za gradbišča, strojnega inženirja ali tehnika za šefa stranskih obratov, večje število teracerjev in kvalificiranih minierjev. Plača po dogovoru oz. tarifnem pravilniku. Samska in družinska stanovanja na razpolago v Novem mestu. Ponudbe z navedbo dosežanih del ter življenjepis poslati na direkccijo v Novem mestu.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Občni zbor Šahovskega društva Novo mesto

Po dveh letih je bil pretekli torkot pred občni zbor mesnega šahovskega društva. Pred občnim zborom je stalo več važnih vprašanj, ki jih je bilo treba čimprej rešiti.

Eno glavnih vprašanih obnega zbora je bila združitve gimnazijskega šahovskega društva Stojan Puc z mestnim društvom. Fusija je bila zaradi nedostopnosti in popolnega nezanimanja gimnazijske mladine ekojni potrebna, tomu pa je bil uplovoč priložnosti šahovske Kasteleca, zakaj ne bi imeli vseh prihodnjih letov v eni organizaciji? Fusija je bila zaradi nedostopnosti in popolnega nezanimanja gimnazijske mladine ekojni potrebna, tomu pa je bil uplovoč priložnosti šahovske Kasteleca, zakaj ne bi imeli vseh prihodnjih letov v eni organizaciji?

Občni zbor je sprejel tudi kolektor letniških prispevkov. V proslavo 25. maja množični dvojni šahovstev vasa okraja v pripadniki JLA na 30 do 50 deskah. Dve ekipi po 5 članov bosta sodelovali na močnem mestu v Črnomlju v čast 10. obletnice SNOŠ. Napovedana simulirana državna prva vrnjenostna Pircova bi se prelozila na poletne mesece. Živi šah, ki je pred letom zaradi slabega vremena odpadel, bi organizirali letos na stadionu. Društvene reprezentance Novoga mesta se bo pomerila v Kovežu s tamkajšnjo reprezentanco. Ekipa bo obiskovala tudi druge kraje, kot Sent-jernej, Mirno peč, Trebnje itd., kjer bi bile proučevalne prireditve. Mestni vrhak Sitar, se bo udeležil polifinalnega turnirja, med 10. in 26. junijem pa bo v Novem mestu organizirano mladinsko prvenstvo Dolenjske, kjer bodo sodelovali najboljši mladinci — šahisti Dolenjske.

To so še večje prireditve, manjši dogodki in turnirji niso vtičili. Če bo program v izpolnjen, potem bo tudi novomeški šah bolj napredoval. Uspehi se dosežejo samo z vajo — s tokovanji, ki pa morajo biti kvalitetni.

predsednika je obdržal Slavko Kasteleca, ki je bil izvoljen Franc Mikec, za blagajnika Leon Škrablj, za gospodarja pa Slavko Sitar. Člani odbora so: major Franjo Kačunič, inž. Dušan Sodnik, Stane Tink, orbeč, Revičički odbor sestavljajo: Jurij Picek, dr. Ludvik Golob in inž. Jože Medec.

NOGOMET

ILIRIJA (Ljubljana) : PARTIZAN (Novo mesto) 3:0 (p. l.) V nedeljskem kolu za prvenstvo ljubljanskega I. razreda bi moral Partizan nastopiti v Ljubljani proti Iliriji, vendar ni odstopoval, ker se je tik pred odhodom vsaka zbrala na postaji — recni in pišni — je 7 igralcev. Ta poteza je za novomeške nogometaše kaj malo športna in zažlosti ostra kraj, krivce pa je treba poklicati na odgovornost. Po priporočilih je Partizan zaradi tega izpustil tekmo s 3:0 iz obema posredni liniji možnost, da postane vrhak.

ODOBJKA

HRVATSKO-SLOVENSKE LIGE Letos bo novomeški Partizan postal v borbo za točke v hrvatskoslovenski ligi.

Kupimo

SUH HRASTOV LES v debelinah nad 3 cm in dolžinah nad 150 cm in vseh količinah.

SPLOŠNO STROJNO MIZARSTVO

Trbovlje

Zbor proizvajalcev v Črnomlju je zasedel

V ponedeljek, 10. maja je bilo v Črnomlju zasedanje okrajnega zbora proizvajalcev, na katerem so obrtniki razpravljali o nepravilnem pojmovanju delavskega samoupravljanja na rudniku v Kanizarici ter o najetju kredita za gradnjo pletilne tovarne Belokranjke. Več bomo o seji zbora proizvajalcev poročali v prihodnji številki.

Zbor proizvajalcev v Črnomlju je zasedel

V ponedeljek, 10. maja je bilo v Črnomlju zasedanje okrajnega zbora proizvajalcev, na katerem so obrtniki razpravljali o nepravilnem pojmovanju delavskega samoupravljanja na rudniku v Kanizarici ter o najetju kredita za gradnjo pletilne tovarne Belokranjke. Več bomo o seji zbora proizvajalcev poročali v prihodnji številki.

DOLENSKI OBVEŠČEVALEC

Kino KRKA Novo mesto
14. do 17. maja: ameriški barvni film »Srednjeveški melodije«.
18. do 20. maja: ameriški film »Mesto južna«.
21. do 23. maja: ameriški film »Samska žena«.

Kino Jadran Kočevje
14. do 16. maja: »Pohlepneži«, 19. do 20. maja: »Pot nad«, 21. do 23. maja: »Divji sever«.

Kino Črnomelj
13. do 16. maja: »Knjiga o džungli«, 18. do 20. maja: »Mož v beleme«, 20. do 23. maja: »Intermezzo«.

Kino Loški potok
15. in 16. maja: »Pohod v džunglo«, 19. do 23. maja: »Slavski v kleki«.

MALI OGLASI

DYOSTANOVSKA STAREJŠA HISA, pripravna tudi za obratno, naprodaj v Črnomlju — Loka. Naslov pri upravi lista.
KUPIM sušastovanjsko hišo, po možnosti z vrtom v Novem mestu ali okolici. Naslov pri upravi lista.
POČENI PRODAM tridelni posestnik vložek (prodajal in predložil odelo). Naslov pri upravi lista.
PRODAM DETELO (nočno) na rastlino. Grobovček (Francjo, Novo mesto, pri semiču).
IZGUBILA SEM spodnji del zlate ure 3. maja od Gostov vate do hotela Metropol. Najditi naj ga vrne za nagrado vrednosti ure v upravo lista.
PREPOVEDUJEM vsako kupčevanje s Prime Marjo iz Poljan pri Dol. Toplicah, ker so vsi predmeti, ki jih jih imenovana oseba ali hiša, bila prodani, po sodnem postopku lasti otroka, Gorje Alojz, Podstrana.
Gibanje prebivalstva v Novem mestu
Pretekli teden je bilo rojenih 15 deklet in 17 dečkov.
Poročili so se: Lovi Danja, podoficir JLA, in veči Danja, hiš kmeta, oba iz Kamence, Kobentar Albin, in neec iz Jesenice, in Markovič Vi-

Gibanje prebivalstva v Loškem potoku

V mesecu aprilu sta bila rojena dva dečka in dve dekletci.
Umrli so: Lavric Janez, 79 let, iz Travnika, Pajnič Jože, 66 let, iz Hriba. Vesel Matija, 82 let, iz Travnika. — Porok ni bilo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so rodili: Hočvar Marja iz Gor. Lakovlje — dekle. Jurečič Judita iz Črnomlja — dečka. Lutar Marija iz Novoga mesta — dečka. Colarič Jožica iz Novoga mesta — dečka. Matko Ana iz Novoga mesta — dečka. Fagel Kri- stina iz Vidma-Dobrepolje — dekle. Kotak Albin iz Drame — dečka. Bogolin Draga iz Neumke loka — dečka. Zadovkič Anica — dečka. Gavzoda Marija — dekle. Skoda Pavla — dečka. Skuh Jo- žefa — dekle. Strugar Pepca — dekle. — Cestitamo!

Objava

Institut za telesno vzgojo v Ljubljani vabi vse tiste, ki se nameravajo vstopiti v študijsko leto 1954/55, da se ustrešno ali pisмено javijo tajništvo Instituta do 1. junija letja.

Zahvalo

Podpisani se zahvaljujem tov. veterinarju Erzenju Janezu iz Mokronoga za rešitev kobile. — Deu Ivan, Mokronog.

Gibanje prebivalstva v Črnomlju

Od 24. aprila do 5. maja sta bili rojeni dve dekletci in en deček. Poročili so se: Posedel Alojzij, rudar iz Kanizarije in Ilenti Zofija, gospodinjstva pomočnica iz Zorene. Kartuš Franc, mlinskič iz Senčarja v Movrin Rozi, vrbubenka iz Črnomlja. Zeljko Janez, ševljari iz Loke in Gričar Antonija, šivilja iz Grčevja pri Novem mestu. — Cestitamo! — Umrli ni nihče.

Gibanje prebivalstva v Črnomlju

Od 24. aprila do 5. maja sta bili rojeni dve dekletci in en deček. Poročili so se: Posedel Alojzij, rudar iz Kanizarije in Ilenti Zofija, gospodinjstva pomočnica iz Zorene. Kartuš Franc, mlinskič iz Senčarja v Movrin Rozi, vrbubenka iz Črnomlja. Zeljko Janez, ševljari iz Loke in Gričar Antonija, šivilja iz Grčevja pri Novem mestu. — Cestitamo! — Umrli ni nihče.

Od 1. maja 1954 velja odlok o mestnih taksah in prometnem davku v Novem mestu

I. DEL. SPLOSNE DOLOČBE
ponudbe predložiti ljudskemu odboru 1. člen
Poleg taks in prometnega davka, ki se plačujejo po veljavni predpisi, se pobirajo na območju mestne občine Novo mesto še takse in prometni davki, ki so predpisani s tarifno II. delo tega odloka.
2. člen
Takse in prometni davki, ki se pobirajo po določbah tega odloka, so proračunski dohodek proračunske mestne občine. Uporabiti se smejo samo za komunalno graditev in za vzdrževanje in zidanje stanovanjskih hiš, za zidanje zdravstvenih, prometnih in drugih zavodov in komunalnih objektov; za graditev cest, mostov in podobno.
3. člen
Takse se plačujejo v posebnih lokalnih taksah. Če stranka teh taksnih znanjk ne more dobiti plačila takso v gotovini, uveljavljeni ki takso obere, pa mora preskrbeti lokalne taksne znanjke in jih uveljaviti na spilu.
Določbe takse ne bodo taksne, se plačuje takso v gotovini.
Prometni davki se plačujejo v gotovini.
4. člen
V primerih, ko je prisotna oprostitev takse oziroma prometnega davka po veljavni predpisi, se tudi ne morejo pobirati takse oziroma prometni davki, ki so predpisani s tarifno II. delo tega odloka.
5. člen
Določbe zakona o taksah [Uradni list FLR št. 68-48-46] in uredbе o prometnem davku [Uradni list FLR št. 33-474-73] se vsmi potrebni spremembi in dopolnitvi se primerno uporabljajo tudi glede taks in prometnega davka, predpisanih s tem odlokom, kolikor ni v tem odloku drugače določeno.
6. člen
Poljsnela in navodila za izvrševanje tega odloka izda svet za gospodinjstvo ljudskega odbora mestne občine. Za izvrševanje tega odloka skliče tajništvo za gospodinjstvo in zadeve ljudskega odbora mestne občine.
7. člen
Ta odlok začne veljati v 15 dneh po objavi v »Uradnem listu LRS«.

II. DEL. TARIFA A: TAKSE
Tarifna št. 1: Za vlogo, ki se naslovlja na ljudski odbor mestne občine, se plača:
a) za vsako vlogo, razen za pri- tožbe 20 din;
b) za vsako pritožbo 90 din.
Tarifna št. 2: Za vsako odločbo, ki jo izda ljudski odbor mestne občine, razen za odločbo, za katero odloč predpisuje drugo tarifo, se plača 75 din.
Tarifna št. 3: Za potrdila, ki jih izda ljudski odbor mestne občine, se plača:
a) za vsako potrdilo, razen za živ- niške potrdila 50 din;
b) za vsako potrdilo o lasnini in zbiranju živine (živinski potni listi in za prenos lastnine na kupca, se glede na to, ali bo živina v prometu v državi ali v inozemstvu: 1. za drobnico, od glave 10 din; 2. za živ- no, od glave 50 din; 3. za konje, 2.400 din;
Tarifna št. 4: Za odhod uslužben- ca ljudskega odbora mestne občine iz uradnihih prostorov na zahtevo strank, razen kadar gre za stano- vanjske zadeve ali zadeve neznan- te vrednosti, se plača:
a) za prejel stavilšč 400 din; za naprave 200 din;
b) za pregled izgradbe ali posa- meznih prostorov, da bi se izdalo uporabno dovoljenje: 1. do 5 prostov 100 din; 2. od 6 do 20 prostov 200 din; 3. nad 20 prostov 500 din;
c) za vsako pot uslužbenca izvev uradnihih prostorov na zahtevo zaseb- nih, ne glede na število uslužbencev 100 din;
Tarifna št. 5: Za odločbe, s katerimi se daje dovoljenje za gospodar- ske dejavnosti, se plača:
a) za opraviljenje obrti s stalnim vstopom 2.400 din;
b) za opravljanje obrti s nestal- nim sedežem 900 din;
c) za gradbeno obrt 2.400 din;
d) za industrijska podjetja 3.600 din;
e) za zasebno količno delo javnih pravnih zastonikov, zdravnikov, in- ženjirjev, veterinarjev, geometrov, ha- bilo in podobnih prostih poklicev 450 din;
f) za gostinska podjetja in postiš- ka za restavracije, gostilne, v katerih se ne točijo alkoholne pija- ve (menze) 4.000 din; 2. za restavra- cije z alkoholnimi pijačami, gostilne, kavarnne, krmne, bifite, vinke klet- i 2.000 din; 3. za hotele 2.400 din; 4. za pozicije, postišča in preno- čilna 1.200 din; 5. za mlekarne, v katerih se točijo samo mleko, kava in čaj 1.200 din.

f) za dimnikarje 500 din;
g) za starinarje 720 din;
h) za prodajalne monopolnih pred- metov na drobno 240 din.
Tarifna št. 6: Za olesno glasbo v gostinskih in podobnih lokalih ter za plesno glasbo na veseljih na prostem, če je vsaj povod prost brez vsotopine, se plača:
a) za glasbo v gostištih, dnevno 200 din;
b) gostinski lokalni s stalno glasbo, mesečno 1.000 din;
c) za glasbo na veseljih in javnih družabnih večerih 500 din.
Pripomba: Taksi zavezanci pod točko b) morajo najkasneje do zad- njega v mesecu priložiti glasbo in plačati takse za prihodnji mesec pri bližnjem ljudškemu odboru mestne občine. V primerih iz točke a) in e) te tarife številke morajo taksi zavezanci priložiti glasbo in plačati takse najkasneje 24 ur pred igran- jem.
Tarifna št. 7: Za uporabo javnega prostora se plača:
a) če prostor uporablja trajno, od 1. letno 200 din;
b) če se prostor uporablja občasno za postavitve stojnic, vrtilokov, strešičev, cirkusov in podobno, za vsak mž in vsak dan 5 din;
c) štiričetil čeriljev plačajo letno 1.500 din.
Tarifna št. 8: Za izločanje napis- na deske (firme) se plača:
a) za napisno desko pol mž letno 400 din;
b) za napisno desko do 1 mž letno 600 din;
c) za napisno desko do 4 mž letno 1.500 din;
d) za napisno desko nad 4 mž letno 2.500 din.
Pripomba: Te takse plačujejo le pridobitne firme. Taksi zavezanci morajo priložiti firmo in površino napisne deske ljudškemu odboru mestne občine do konca leta za pri- hodnje leto ter plačati takso. Če izobesijo firmo med letom, morajo priložiti firmo in površino table 24 ur pred izločenjem napisne table in plačati ustrezno takso.
Tarifna št. 9: Za ponudbe na ofer- talnih licitacijah pri državnih vr- hovnih in zavodih, gospodarskih in dru- žinskih organizacijah se plača glede na vrednost zadeve, za katero se daje ponudba, od vrednosti:
a) do 20.000 din 500 din;
b) do 100.000 din 1.000 din;
c) do 500.000 din 2.000 din;
d) do 1.000.000 din 3.000 din;
e) nad 1.000.000 din 3.000 din in poleg tega še 0,015 %.

Pripomba: Prireditelji ofer talnih licitacij morajo pred sejo, na kateri se obravnavajo sprejete ponudbe, te mestne občine zvesti izpisanja ter plačila takse.
Tarifna št. 10: Za dovoljenje:
a) za kopanje peska 2.000 din;
b) za kopanje gramozja 3.000 din;
c) za kopanje kamenja 1.000 din;
d) za izganje apna 3.000 din.
Tarifna št. 11: Lastniki in upra- vitelji govi, ki stanujejo na območju mesta Novo mesto, plačajo od vsakega psa, starega nad 6 mesecev, letno:
a) za vsakega luksurnega psa 500 din;
b) za vsakega lovškega psa 300 din;
c) za vsakega psa čuvaja 100 din.
Pripomba: Čuvaj je lahko le en pes pri posameznem gospodinjstvu. Vsek nadaljnji pes pri istem gospodinjstvu je luksuzni pes. Takse so oproščeni uradni psi varnostnih or- ganov (Ljudske milice).
Tarifna št. 12: Za dovoljenje po- daljšanja obratovanja časa v 30 dni (vsebinskih obratih preko dovoljenja obratovanja časa), določena v od- loku ljudskega odbora mestne občine Novo mesto (Uradni list LRS št. 26-312-73), se plača enkratna pavša- na taksa za vsak dan podaljšanja 500 din.
Pripomba: Taksa se plača ob iz- daji dovoljenja.
B. PROMETNI DAVEK
Tarifna št. 13: Od potrošnje alko- holičnih pijač v gostinskih podjetjih in obratih se plača od prodaje cene 5%.
Pripomba: Daves se plačuje mesečno po obračunu za prihodnji mesec.
Tarifna št. 14: Od vsotopine s ki- nomatografske predstave in fizikal

VLAK DIRJA KOT LETALO Jurčičeva proslava na Muljavi

Prvi rekord vlaka - 30 km na uro; zadnji rekord - 243 km na uro

Vlak na progi Dijon-Beaune v Franciji je nedavno prevozil v eni uri 243 km in s tem dosegel največjo brzino v zgodovini železniškega prometa. Vozil je po normalno grajeni progi, z lokomotivo težko 106 ton, ki jo žene nekaj močnih Diesel motorjev. Lokomotiva ni bila zgrajena posebej za to brzino, temveč jih v Franciji izdelujejo že serijsko. S tem je železniški promet dosegel velik uspeh v boju s svojim najnevarnejšim tekmečem — z letalom, kajti vlak je vozil s tako brzino, kakor povprečna letala s propelerji. Slavna »Raketa« — lokomotiva »četa železnice« Stephenson, je pa 1825 v tekMOVANJU lokomotivo dosegla največjo brzino, rekord — 30 km! In vendar so se prav iz te lokomotive razvile vse kasnejše, tudi najsoodobnejše. Če pogledamo to staroslavno lokomotivo in zraven moderno, se nam zdi, kakor bi primerjali pastirsko kolibo z nebatičnikom. Zadnjih sto let je tehnika dosegla res fantastičen razvoj.

Prve tračnice in prve proge

V rudniku so za prevoz premoga že dolgo uporabljali lesene tračnice, po katerih so vozile vlekli konji. Anglež Curr je pa leta 1776 postavil v nekem angleškem rudniku namesto lesenih tračnic železne. Proti tej novotariji so se uprli sami koparji, češ da ta proga ogroža njihov obstanek, kajti po železnih tračnicah se je lahko prevažalo več premoga in hitreje, popravil je bilo pa manj. Izumitelj je moral kratkoma pobegniti v bližnji gozd, kjer

vrela voda, pa spremenil v lokomotivo in sploh iz osnove stvoril železnico. Zato je ta genialni izumitelj in inženir, ki ni nikdar hodil v šolo in se je naučil brati in pisati šele v svojem osemnajstem letu, z vso pravico nazvan »oče železnice«.

»Železnica je strašna nevarnost!«

Druga proga, ki so jo začeli graditi, je bila Liverpool-Manchester, sprva prav tako zamišljena za konjsko vprego. Med Manchesterom, središčem angleške tekstilne industrije, in 60 km oddaljenim Liverpoolom se je razvijal velikanski promet po cesti in vodnih kanalih, zato so poslovni ljudje v obeh mestih sklenili zgraditi železniško progo. To pa je vzbudilo pravcati vihar na-

društvo za izgraditev proge sklenilo, da bo konje zamenjalo s parno lokomotivo, kar je seveda izzvalo nov vihar ogorčenja in nasprotovanja, od vplivnih močnikov do zadnjega zakonnega lista. Tako je pisal neki časopis: »Železnica je strašna nevarnost. Zaradi nje se bodo travniki razrasli s plevelom, kokoši bodo prenehale nesti, od lokomotive zastrupljeni zrak bo ubijal ptice, hiše ob progi bodo ogrele, gostilnice bodo uničene. Potovanje z vlakom bo nevarno za življenje, kajti kotli lokomotiv, v katerih bo gorelo tako hud ogenj, bodo eksplozirali ob najmanjšem vetru in raznesli na koščke vlak in potnike. Toda ostane nam ena tolažba«, je dodal časopis, »lokomotiva sploh ne bo mogla odpeljati!«

»Dvakrat hitreje od poštnega voza? Neumnosti!«

Ko je bil razpisani natečaj za lokomotive na tej progi z najmanj 16 km na uro in 20 ton tovora, je Stephenson izjavil: »Zgradil bom lokomotivo, ki bo vozila več kot 30 km na uro!« Seveda so spet planili pokoncu vsi veliki in majhni nasprotniki železnice. Vodilni list »Centretina revija« je zapisal: »To je plod blodnih možgan, prevara. Nič ni bolj smešnega in bedastega, kakor

obetati lokomotivo, ki bo vozila dvakrat hitreje kot poštni voz! Da bo Anglija videla tak stroj je prav toliko verjetno, kakor da bomo kdaj z raketo zleteli v zrak.« Prav zato je Stephenson lokomotivo, ki jo je pripravil za natečaj na tej progi, imenoval »Raketa«. Z njo je na tekMOVANJU res zmagal, saj je prevozila v eni uri več kot 30 kilometrov. Drugi nasprotniki so bili zdaj premagani, ostala je pa še borba s parlamentom. Zilavi Stephenson in družba za grajo proge sta izvojevala tudi to poslednjo bitko in 15. septembra 1825 je bila proga slovesno izročena prometu.

»In če bo na progo stopila krava?«

Ko so zaradi odobrenja proge pred parlamentom zaslišali Stephenson, mu je predsednik med rajdo drugih vprašanj zastavil tudi tole:

»In kaj se bo zgodilo, če pri brzini 15 km na uro stopi na progo pred vašo lokomotivo krava? Ne mislite, da bo to usodno?«

»Seveda, zelo usodno«, se je nasmejalo »oče železnice«, toda samo za kravo!«

Kakšno vprašanje bi ta parlamentarec zastavil šele danes, ko vlak dirja z brzino 243 km na uro!

Za konec kulturnega tedna, posvečenega našemu velikemu pripovedniku in dolenskem rojaku Josipu Jurčiču ob 110-letni rojstni, je bila v nedeljo 9. maja na Muljavi glavna, zaključna proslava. Dež, ki je šel zjutraj tako pretli, je zakrivil, da ljudje niso v takem številu, kot bi sicer, pohiteli na prijazni muljavski grič, ta slavni kraj naše kulture, in počastili pisateljev spomin pod njegovim rodnim krovom. Vendar se je zbrala precejšnja množica, zlasti mladine, šolske in vseučiliške, domačinov in predstavnikov naše kulture, zlasti slavistov in književnikov ter političnih forumov iz Ljubljane.

LJUBAVNA PISMA NAMESTO RIB

Pred sodiščem se je morala zagovarjati Portugalka Elvira Aljustrel iz Torres Vedrasa, delavka v tovarni ribjih konzerv. Že leta 1930 je napolnila škatlice namesto z ribami s pergamentnimi listki, na katerih je pisala ljubavna pisma. Stara je 20 let in tako je hotela dobiti moža. Nekatera njena ljubavna pisma v olju so prišla celo v Anglijo in Zahodno Nemčijo, kjer so jih v delikatesnih trgovinah prodajali, ne da bi slutili, kaj je v škatlicah. Mnogi oboževalci so Elviri odgovorili. Nekateri pa so se s protestnimi pismi obrnili na tovarno, češ da jih je osleparila.

Slavnostni govor je imel univ. profesor dr. Anton Slodnjak, ki je v jedrnatih besedah orisal Jurčičev pomen za naš kulturo in slovstveni razvoj ter z nekaterimi novimi osvetlitvami predstavil velikega Muljavčana. Predsednik odbora za proslavo

Jurčiča, v »Štibern« je tudi njegova zibka, rojstni list, spričevala, podobne itd.

Pri proslavi so sodelovali združeni mladinski pevski zbori in godba Ljudske milice iz Ljubljane, v osnovni roli pa je bila lepo urejena in bogata razstava

Jurčičeva rojstna hiša, v kateri so v nedeljo odprli muzej

dr. Anton Melik je zatem otvoril v Jurčičevi rojstni hiši muzej in ga izročil v varstvo ljudskemu odboru občine Krka. Za ureditev Jurčičeve sobe in »štibern« je poskrbel Zavod za varstvo kulturnih spomenikov. Soba je urejena kakor za časa

Jurčičevih rokospisov, prvih natpisov in raznih zabelek.

Pomenljivo slovesnost je postčastila tudi dolenski Metropolitanski ljudski odbor mestne občine je kot svojega zastopnika poslal na Muljavo književnika Severina Salijsa.

Travnova »BELA ROŽA« v slovenščini

Prešernova družba je izdala odlično delo nemškega pisatelja B. Travna roman »Bela roža«. B. Traven nam odpira v Beli roži veren pogled v amoralno življenje ameriških magnatov, v svet tistih, ki vladajo, ne da bi bili kronani, ki odločilno posegajo v svetovno dogajanje, odločajo o vojnah in podobno, a so hkrati sužnji lastnega sistema.

Roman je ilustriral in okusno opremil M. Sedej. Knjiga obsega 230 strani in je natisnjena na dobrem brezlesnem

beljenem papirju. Kljub temu je cena knjige izredno nizka, saj stane vezana v polplatno s ščitnim ovitkom le din 350, broširana s ščitnim ovitkom pa celo samo din 270.

Knjigo lahko kupite v vseh knjigarnah, pri poverjenikih Prešernove družbe, lahko pa jo naročite direktno pri upravi Prešernove družbe v Ljubljani, Tomšičeva ulica 9.

Prešernova družba

Trije iz Kremlja

Odkar so likvidirali Berijo, sta bila kremeljska veljaka in prvaka Malenkov in Molotov. Toda prišel je tretji in Molotova odinil na tretje mesto. Ta tretji, ki je sedaj po veljavi drug, je Hruščev. Pri zadnjih volitvah za Vrhovni sovjet so bile Malenkovo ponudne kandidature iz 756 volilnih okrajev, Hruščevu iz 540, a Molotovu iz 413. Torej je Hruščev po pomenu in avtoriteti drugi. Povrh je še svak Malenkova.

OKROGLE BODICASTE

Neki stroj polkovnik ameriške armade je prišel nadzorovat vojaško kuhinjo. Kuhar je imel ravno opravka z velikim kotlom.

»Rad bi poskusil,« je rekel šastnik odločno.

»Ampak...« je v zadregi zajecjal kuhar.

»Nič ampak, žlico sem.«

Kuhar mu je dal žlico. Polkovnik je poskusil, zakajjal in izpljunil ter zavpil: »Svinjarjal! In temu vi pravite juba!«

»Ne, gospod polkovnik, saj sem vam hotel povedati... v tej vodi smo pomešali potodo.«

KMEČKA TRMA

Janeza so poklicali na sodišče zaradi alimentov. Sodiščnik mu je razložil tožbo in nato vprašal: »Torej Janez, boš plačal?«

»Nak, plačal pa že ne bom!«

»Tako? Poznaš Mico?«

»Poznam.«

»Imaš otroka z njo?«

»Torej boš plačal?«

»Ne bom, ker nič nimam.«

»Ne bo držalo. Oče ima lepo kmetijo, ti si pa edini sin. Če ne plačaš, te bomo primorali.«

»Ne boste me. Jo pa že rajši vzamem!«

»Pozdravljen prijatelj, kako ti kaj gre?«

»Bi že šlo, če ne bi bila moja žena kot trkarjev črv.«

»Kako to misliš?«

»I no, ves dan je natakljena.«

Janez sedi v kuhinji in živa. Nenadoma ga obišče prijatelj France. »Lej ga no, ti salamenska šlapa. Komaj dva meseca je kar si se poročil, pa si že moraš sam živati gumb na sukno,« pravi presenečenemu Janezu.

»Bedak, tak poglej prej! Saj jih živam na ženino sukno.«

MAJSKA IDILA 1954

»Ce še v 2 minutah ne pride, pa grem!«

Stephensonova »Raketa«

se je skrival nekaj dni, da je razburjenje uplahnilo, sicer bi ga pobili. Vendar so nove železniške tračnice pokazale toliko prednosti, da so kaj kmalu začele povsod zamenjati dotodajne lesene. Na takih tračnicah so začeli voziti prve lokomotive, tudi Stephensonove, ki jih je, kot glavni inženir premoženstva v Killingworthu, začel graditi za prevoz premoga do bližnjega pristanišča. Leta 1821 mu je bila poverjena graditev proge med industrijskimi mesti Stockton-Darlington; to je bila prva medkrajevna železnica na svetu. Po njej naj bi vozili a konjsko vprego, na strminah bi pa vozove vlekli z vitlom, toda Stephenson je že imel svoje račune z lokomotivami, ki so v njegovem premoženstvu že zanesljivo in uspešno opravljale svoj posel. Svečana otvoritev proge je bila 27. septembra 1825, velik zgodovinski datum v razvoju tehnike. Proget na progi so prevzela Stephensonove lokomotive, zato je ta dan rojstni dan železnice.

sprotovanja, kajti lastniki ladij in cestnih prevoznih podjetij so se zbal za svoj mastni zaslužek. Graditelji proge so nalezeli na največje težave že takoj spočetka. Prebivalci okoljskih krajev in lastniki zemljišč, po katerih naj bi šla proga, so se upirali z vsemi sredstvi, ščuvani še od lastnikov kanalskih družb, in vseh, ki so od doseganja prevoza uživali koristi. Tepli so delavce, jih napadali s kamenjem in tudi z orožjem, uničevali orodje, instrumente in podobno.

Ohrabreni po uspehlu proge Stockton-Darlington je

Napadalna sova v Zagodacu

Na cerkvenem zvoniku v Zagodacu pri Crmočlju so skotraj vedno gnezdile in domovale sove. Pred kakimi sedemdesetimi leti je imel tu svoje kraljestvo posebno hud samec, ki je ponosi napadal mimoidoče ljudi. Posebno pliko je imel na pomočnjake, ki so razgrajali ali vplili. Bliskovito se je spustil iz svonikove line in se zakadil ponavadi v hrbet ali v vrat nočnemu sporniku. In ker njegovi ostrji kremplji niso preveč nežno božali, se marsikdo ponoči ni niti upal mimo cerkve.

Neke noči je šla po poti mimo zvonika dokaj glasna skupina domačih fantov. Kar nenkrat je dobil krajini v vrsti krepk o klofuto iz zraka, da mu je odletel klofuk. Misleč, da ga je udaril eden izmed fantov, je napadeni zavpil: »Jurija, kaj sem ti pa storil, da me klofutaš?« V tem pa je od napadalca priletel še drugi sunek s krenplji in vsi so takoj spoznali, kakšen Jurija jih napada.

Ljudje so pripovedovali, da je bojeviti nočni napadalec na podoben način napadel vrsto ljudi, dokler ga ni eden izmed domačinov nadmodril. Šel se je sprehajati ponoči v bližino zvonika in izzival bojevitega zvonika. Še popre se je dobro zaščitil: nad glavo je držal govorilno. Ko se je svojil poglavar kot običajno spot z vso silo zaletel proti človeku, je obitkal v trmu in tako ga je domačin z lahkoto prijel in ubil.

Za lepoto in zdravje samo krema

SOLEA

proizvod tovarne »ZLATOROG« — Maribor

Ivo Pirkovič: Pozabljeni šentjoški zgodovinar

Danes je čisto pozabljen naš novomeški rojak, plodoviti zgodovinar in potopisec Aemilianus Janič iz St. Jošta pri Novem mestu. Zaslužni, da ga izkopljemo iz pozabe in uvrstimo v kartoteko naših znamenitih kulturnih delavcev, čeprav je živel in delal v tujini.

Janič se je rodil 20. februarja 1757 v St. Joštu v Iliriji, kot pravi Wurzbachov Biograf, leksikon avstrijskega cesarstva (1857-92), ali »pri Poganiču«, kot je pred sto leti točneje zapisal dr. V. F. Klun. V Grazu je Janič študiral cerkveno zgodovino in hebrejščino, nato pa na Dunaju patnologijo, civilno in kazensko pravo. 21. marca 1782 je bil posvečen v duhovnika in stopil na Nijzem Avstrijskem v benediktinsko opatijo Göttweih, ki so jo zavaljo znanega bogastva imenovali »ustanova« pri Zvenketajučem bledcu. Aemilianus je po vsej verjetnosti Janičevo redovno ime Janič je služil nato na grad v Purgu in Kolbu in bil nato šest let župnik v Roggendorfu. Vse te kraje bo treba iskati verjetno na Nijzem Avstrijskem.

Na priporočilo neapelskega burbonskega kralja je postal Janič član znamenite opatije na Monte Cassinu, v kateri so se v zadnji vojni utrdili

Nemci in je bila v silnih bojih z zavezniki do tal porušena.

Na kraljevem dvoru v Neaplju je takrat vel omamni duh heroične antike in njenega okusa za lepoto, kakor prej le v renesansi. To zanimanje je prestolnica obeh Sicilij dolgovala se kraljici Mariji Amaliji Kristini, ki se je leta 1758 primožila na dvor Karla Bourbonškega s Sasega. Ta ženska je strastno izbirala staroške kipe in tako začela leta 1748 odkopavati tudi staroške Pompeje, ki jih je skoraj pred 1700 leti zasul ognjeniški pepel bruhajočega Vezuva in v strašni katastrofi, ko so si ljudje iz strahu pred smrtjo sami jemali življenje. Ker tu ni našla dovolj zakladov, se je kraljica lotila tudi odkopavanja Herkulane, ki ga je bila isti čas na Venečii in Florenci v treh zvezkih (Celovec 1792).

V starodavnih pokopanih mestih je prihajala na dan z umetniškimi zakladi tudi radnja okamenela scena ve-

like pompejanske drame. Zažudenim ljudem se je odkrivalo življenje, kakor je nekoč v starem veku v smrti grozi nenadoma otrpnilo. V pečeh so našli kraljični kopači kruh, v krčmi na mizi poljče in napitek ljudi, ki so nedaleč proč poginili. Dva sužnja so spoznali pe vzebh na rokah. Pevski je bil še na verigi. Naleteli so na mater, ki se je z detetom skušala rešiti, in zopet na drugega, ki je v pesti tiščal svoje zlatnike. V neki hiši je zasulo ženske in psa. Gladna žival se je še nekaj časa hranila z mrtvecem in raznesla kosti po hiši. Druge so videli 34 trupel z ostanki kože. Nekdo se je s sekiro hotel pretolči iz zasule hiše, skozi luknjo v steni pa se mu je vsul žareč pepel. Poskusil je še na drugi strani hiše in omagal. Orodje, pisalne potrebščine, napisi umetnine, zavijki papirusa v knjižnici, »Villa dei papiriz« v kateri je študiral še staroški filozof Philodemus, gledališče, Ciceronova vila s krasnimi freskami, vse to

je spravljala v pokopanih mestih pod Vezuvom rovnica na dan. V kraljevih zbirkah v Neaplju so se kopičili zakladi dragocenosti in lepote. V ta neapelski svet, kateremu se je na tako presenečljivo način razodela davna preteklost, je 1755 prišel Nemec Johan J. Winckelmann, najprej za knjižničarja in uredilca zbirke kardinala Albanija, pozneje pa je postal čuvar vseh starin v Rimu in okolici in obiskal tudi Pompeje in Herkulaneum. Žal je tega izrednega človeka že leta 1768 umoril v tržaškem gostišču razbojnik, s katerim se je bil Winckelmann mimogrede sprijaznil in mu neprevide pokazal zlatnike. Že pa je Winckelmann dotlej napisal tri znamenita dela, ki veljajo za začetek znanstvene arheologije.

Ko se je Janič vrnil iz Italije, je na svoji fari presenečen našel že drugega župnika. Moral je začeti zopet kot kaplan (v St. Veitu in Pyrhi). Devet let je bil potem župnik v Michelbachu, sedem let v Rapperstorfu, nato pa v Haimdorfu, kjer je bil še leta 1820. Kdaj in kje je umrl, ni znano.

Od leta 1792 do 1835 je napisal Aemilianus Janič 29 del v 48 zvezkih, večinoma iz antične in sodobne zgodovine, 7 knjig v 9 zvezkih teološke vsebine in dva potopisa v petih volumnih. Knjige je Janič tiskal v nemščini v Celovcu, na Dunaju, St. Pöltnu in Brnu. Od zgodovinskih knjig bi omenil le »Splošen pregled najslavnjših držav in narodov starega veka« v šestih zvezkih, ki so izhajali 21 let (Dunaj 1807-1828). »Zgodovino nastanka in rasti nemško-avstrijske monarhije od najstarejših do naših časov« v devetih zvezkih (St. Pölten 1794), štiri knjige o vojnah, državah in religijah Hebrejcev, Egipčanov, Babiloncev, Asircev, Perzijcev Medijcev, Kartljanov, Rimljanov in Grkov, ter vrsto knjig iz zgodovine sodobne Evrope.

Zadnje zgodovinsko delo ki obravnava avstrijsko zgodovino v dobi od 1827 do

1836, priča, da je Janič leta 1836 še živel, v 80 letu starosti. Bil še vedno izredno svež, čeprav je zgodovinska vrednost njegovega dela pojemala. Po današnjih pojmih je bil Janič bolj ljudski pisatelj kot stroj zgodovinar. Dve njegovi deli sta doživeli po dve izdaji, neko pa je bilo celo petkrat natisnjeno. Vse kaže, da je bilo za Janičevo literarno ustvarjanje odločilno njegovo potovanje v Italijo, kjer je po prvih odkritjih pokopanih Pompejev in po Winckelmannovem prizadevanju vel na neapelskem dvoru močan veter zanimanja za antični svet.

Da je šentjoški zgodovinar Janič danes docela pozabljen, ni čudno. Saj ga ne pozna niti Slovenski biografski leksikon, kar mu smemo po pravici zameriti. Svoje življenje je Janič popisal sam v »Kratki zgodovini prastarega benediktinskega samostana Göttweih od nastanka do današnjega dne s pisateljevo biografijo« (Dunaj 1820). Podatke o Janiču ima že Grafferjeva »Oesterreichische National-Encyclopädie« (Dunaj 1835, Bd. III, S. 16), precej prostora pa mu posveča zlasti Wurzbachov »Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich« (Dunaj 1863, X, 697).

Da je šentjoški zgodovinar Janič danes docela pozabljen, ni čudno. Saj ga ne pozna niti Slovenski biografski leksikon, kar mu smemo po pravici zameriti. Svoje življenje je Janič popisal sam v »Kratki zgodovini prastarega benediktinskega samostana Göttweih od nastanka do današnjega dne s pisateljevo biografijo« (Dunaj 1820). Podatke o Janiču ima že Grafferjeva »Oesterreichische National-Encyclopädie« (Dunaj 1835, Bd. III, S. 16), precej prostora pa mu posveča zlasti Wurzbachov »Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich« (Dunaj 1863, X, 697).